

BRĪVĀ LATVIJA

ISSN 0934-6759

APVIENOTĀ **LONDONAS AVIZE** UN **LATVIJA**

2014. gada 11. janvāris – 17. janvāris

Nr. 2 (1324)

Lasiet tīmeklī!
www.brivalatvija.lv

Prāvests emeritus
JURIS JURĢIS

“Un redzi, zvaigzne, ko tie bija redzējuši austrumu zemē, gāja tiem pa priekšu.” (Mat. 2,9.) - Ar gudru ziņu Baznīca šīs dienas svinēšanu ir izvēlējusies laikā, kad Ziemsvētki jau ir aiz muguras, - pušķojumi un kartītes novākti. Mēs esam aicināti saprast, ka zvaigzne, kas reiz trīs gudros vīrus noveda uz Betlēmi, spīd joprojām, mūs pasargājot no pēcsvētku depresijas un bažām par to, ko jaunais gads varētu nest.

Zvaigznes allaž ir fascinējušas cilvēkus, un par tām skaisti ir

rakstījis dzejnieks Kārlis Skalbe:

“Brīnišķīgs ir zvaigžņu apvārknis. Tas ir kā pasakains koks ar mirdzošiem augļiem... varbūt tā ir zelta ābele, kas nolaižas pie mums no augstumiem, lai iepriecinātu dvēseli ar savu augļu bezmiešīgo saldumu.” - Betlēmes zvaigzne mums joprojām var cerību iedot un ļaut droši iet mūsu dzīves ceļu. Mēs jaušam skaistumu un dievišķumu netaisnību un ļaunumu vidū. Niecīga kūtiņa, kur Jēzum un viņa vecākiem nebija vietas tai mājvietā, taču bija dievišķā gaisma

līdz ar eņģeļu un debesu pulku dziesmām: “Gods Dievam augstībā, miers virs zemes un cilvēkiem labs prāts.” (Lūk. 2,14) - “Es esmu pasaules gaisma, kas seko man, tas patiesi nestaigās tumsībā, bet tam būs dzīvības gaisma.” Jēzus arī varēja teikt. Jāņ.8,12) - Kristus gaisma, Viņa zvaigzne mirdz vienmēr un visos laikos.

“Mēs nākam no baznīcām,” droši teica mūsu garīdznieks, kad okupantu tanki reiz vērsās pret patriotiem, kuņģi bija pulcējušies Daugavas krastā. Ticības spēkā,

ar Dieva palīgu mūsu dzimtene atkal kļuva brīva. - Mums nav jābailojas par nākotni, kamēr gribam sekot Betlēmes zvaigznei, sevi nedalītus nododot Pestītāja rokās. Arvien jauni apvāršņi paveras, mums veicot darbus, kas ir pēc Dieva prāta. Par to man arī miļš dzejnieks Kārlis Students ir teicis: “Lai sirdi dziļi mums kvēlo vēsts. Nekas nav pazaudēts, ko liktens dragājs. Vēl mirdzums dievišķais nav zvaigznēs dzēsts. Vēl mirdzums dievišķais nav zvaigznēs dzēsts.”

Zvaigznes dienas vēsts

Katru gad' no jauna – Ziemsvētku tirdziņš mūs aicina!

MARITA V. GRUNTS

www.latvieši.com pauž, ka latviešu kopienās ārpus Latvijas, Ziemsvētku laikam sākoties, jau notikuši vairāk nekā 130 latviešu organizēti svētku sarīkojumi. Tālāk vēl teikts, ka šie sarīkojumi notikuši vismaz 14 pasaules valstīs. Nu jau to skaits noteikti ir pieaudzis, jo Londonā, Anglijā, notikuši vēl divi tādi sarīkojumi - Daugavas vanadzū rikotais Ziemsvētku tirdziņš Londonā 7. decembrī un Londonas latviešu skolas eglīte sestdien, 14. decembrī.

Šogad bija tāda kā neziņa, kas atklās tirdziņu. Citus gadus to vienmēr zināja jau priekšlaicīgi. Šogad valdīja tāds klusums, neviens nezināja, pat rikotāji nezināja - „vai būs LR vēstnieka kundze”? Vai kāda cita? Neziņa beidzās tieši plkst. 11.00, kad tirdziņā ieradās smaidoša tautumeita, un priecīgi skandēja tautas dziesmiņu:

*Ai, bagāti Ziemas svētki,
Lejīnā nogājuši!
Tekam veci, tekam jauni,
Velkam svētkus kalniņā.*

Kāds pārsteigums! Tā taču mūsu LR vēstniecības pirmā sekretāre Ieva Jirgensone. Viņa mums stāstīja par latviešu seno paražu, kā namamātes sākušas gatavoties svētkiem un gudri svinēt svētkus. Ziemsvētku tirdziņa mērķis vienmēr ir bijis - sākt gatavošanos svētkiem, lai ielaistu sirdi Ziemsvētku laika sajūtas, gaišumu, dāvināšanas prieku un labestību visapkārt. Lai izbaudītu Ziemsvētku smaržu un garšu, gaidot noslēpumaino

brīnumu, kas pie mums katra pietāj svētsvinīgajā Ziemsvētku vakarā, - tā mums stāstīja Ieva Jirgensone.

Ieva Jirgensone nodeva mums arī sirsnīgu Ziemsvētku sveicienus no LR vēstnieka Lielbritānijā Andra Teikmaņa, jo viņš kopā ar kundzi nupat ieradušies Austrālijā darba vizītē. Paziņojums bija liels pārsteigums klausītājiem.

Tirdziņa laikā uzstājās Dejo

Londonas latviešu tautasdeju grupiņa, kas dibināta pagājušā gada septembrī. Vadītājas Inguna Liepiņa un Avita O'Donnell. Tautasdeju grupiņa uzstājās ar divām dejām - *Mācāmā dziesmiņa*, Indras Filipsones choreografija, Valda Zilvera mūzika, un *Sītieriņi*, Baibas Šteinas choreografija, Raimonda Paula mūzika.

Pēc tam mūs priecēja Londonas latviešu koris, nodziedot vairākas dziesmiņas, tostarp *Laid iekšā, saimēniece*; *Ai, nama māmiņa*; *Kaķēnītei bērns nomīra*; *Circeniša ziemas svētki un Tur, Betlēmē, siltē*.

LR vēstniecības pirmā sekretāre Ieva Jirgensone atklāja tirdziņu ar dziesmas vārdiem:

*Visu gadu naudu krāju,
Ziemas svētkus gaidīdama;
Nu atnāca Ziemas svētki,
Nu naudiņa jātērē.*

Bija arī daudz mantiņu, visas skaistas, vilinošas, grūti bija izšķirties, ko iegādāties un ko atstāt uz citu reizi.

ANDRIS STAKLIS,
DVL saimniecības nodaļas vadītājs

Ziemsvētkos pie leģionāriem!

Sekojošā Daugavas Vanagu tradīcijai, Rīgas E. Laumaņa nodaļa apciemoja visus 23 Latvijas leģionārus Rīgas rajonā. Apciemojumi Ziemsvētku laikā notiek katrā Daugavas Vanagu nodaļā visā Latvijā. Rīgas rajonā apciemojumus izkārtēja nodaļas priekšnieks Andris Holms un nodaļas vandažu priekšniece Ģenovefa Pundure.

Rīgas rajona dāvanas leģionāriem jau otro gadu papildināja ASV labvēlis Raimonds Drake. Dedzīgais Otrā pasaules kara analītiķis Latvijas leģionārus uzskata par varoņiem, kuņģi nekad nav pārspēti kaujas laukā, bet kuņģu varonība tika pilnīgi noliegta pēc kara. Viņi bija pat nicināti savā dzim-

tajā zemē. Raimonds Drake ziedoja 300 Ls, lai katram leģionāram varētu pasniegt pilnīgāku svētku dāvanu.

Braucēji sadalījās divās grupās, katra ar savu šoferi. Jaunieši - Andris Holms ar palīgiem: Ieva Holma, Ēriks Eriksons un Ginta Vilcāne; ilggadējie rūķīši - Andris Staklis ar palīgiem: Ģenovefa Pundure un Ģenovefa Kļaviņa. Mēs izbraucām jau plkst. 9.30 svētdienas rītā, lai paspētu visus laikus apciemot.

Visi leģionāri mūs uzņēma ar patiesu sirsnību, un, kā jau visi latviešu namatēvi, cienāja ar uzkodām, tēju un „ceļa kāju”. Uzklusīgām stāstus par karavīru gaitām Krievijas purvos, vēlāk arī Vācijas

Genovefa Pundure, Genovefa Kļaviņa, Ernests Balodis ar dzīvesbiedri (sēj)

mežos, kad tuvojās kara beigas. Pēc kara visi leģionāri izcietuši gadus desmit „tālajos austrumos” un neatlaidīgi meklējuši ceļu uz Latviju. Vispirms nokļuva līdz Igaunijai un ar igauņu palīdzību uzņēma sakarus ar radiem Latvijā. Tad „neoficiālā veidā” nokārtoja dokumentus, lai varētu dzīvot dzimtenē. Ne jau visi „partijas biedri”, kas kārtoja dokumentus, dzīvoja tikai Maskavā. Pēc atgriešanās tomēr bija jādzīvo piesardzīgi - ja kaimiņi uzzinātu īsto situāciju, tad kāds varētu atkal ieņemt sūdzību. Visi vīri ir ap 90, un gadu nastu neviens nespēj noņemt. Visi nav tik stalti kā tolaik, kad cīnījās par Latviju, bet visi ir nenoliejami patrioti!

Igaunijas
premjērs teic
uzrunu
latviešu valodā

(3. lpp.)

Igaunijas
prezidents slavē
Latvijas
saldējumu

(3. lpp.)

Baltijas
gaisa telpu
patrulē
ASV
iznīcinātāji

(4. lpp.)

Ko
Jāzeps Vītols
teiktu par
Satversmes
preambulu?

(6. lpp.)

Gaismas Vilks
gaismu vilka

(8. lpp.)

9 770934 167501 8 02

OJĀRS CELIS

Ir aizvadīts kopumā mierīgs, pat patīkams 2013. gads. Bet tieši pēdējā gada mēnesī tas ir izsists no sliedēm gan ar Zolitūdes lielveikala *Maxima* jumta iebrukuma izraisīto traģēdiju, gan ar Ministru prezidenta Valža Dombrovska atkāpšanos no amata, gan *Liepājas Metallurģa (LM)* bankrotu un dažām citām neveiksmēm. Pozitīvā plāksnē jāuzteic lieliskie Dziesmu un deju svētki, atkopšanās valsts ekonomikā, Latvijas uzaicināšana pievienoties eirozonai, kā arī ES naudas fondu dāsnā atbilde Latvijas 2014. - 2020. gada attīstības vajadzībām. (Dažādām vajadzībām Latvijai šajā periodā būs iespējams saņemt atbalstu un financējumus 4,389 miljardus eiro.) Decembrī beidzās Latvijas Nacionālās bibliotēkas grandiozās celtnes būve, kuŗas iekārtošana jāpabeidz jaunajā gadā.

Pie saimnieciskajām neveiksmēm līdz ar *LM* bankrotu jāpieņem arī vilcieni iepirkšanas plānu sabrukšana. Taču nacionālais produkts Latvijā joprojām pieaug, bezdarbs mazinājās un vasarā praktiski izbeidzās pēdējos trīs gados novērotā pastiprinātā emigrācija no Latvijas. Tomēr pati Eiropas Savienība saimnieciski kopumā izgājušajā gadā drīzāk slideja uz leju. ASV mazliet atplauka, bet tas tika panākts, ar mākslīgām pūlēm stimulējot savu ekonomiju ar triljona dolaru papildu ielplūdināšanu valsts saimniecībā. Strauji attīstījās arī Āzija, bet Afrika grima dziļāk savās neskaitāmajās attīstības grūtībās.

Latvija pēc bagātās 2012. gada graudu ražas ieņēma miljonus par graudu eksportu uz Afrikas un Āzijas valstīm.

Zinātnē, kultūrā un mākslā izgājušajā gadā līdz ar lieliskajiem Dziesmu un deju svētkiem jāpieņem ģeniālā kvantu skaitļošanas pētnieka Anđra Ambaiņa lēmums izveidot savu pētniecības iestādi tieši Latvijā par piešķirtajiem Eiropas Pētniecības padomes naudas miljoniem. Šajā eksotiskajā zinātnes *branzā* Ambainis ir viens no pasaulē visplašāk atzītajiem zinātniekiem.

Izgājušajā gadā mēs zaudējam dzejnieku Imantu Ziedoni, bet viņa atstātais kultūras mantojums tautai kalpos vēl ilgi, ilgi.

Politikā gads pagāja ar daudziem notikumiem. Rīgas pašvaldības vēlēšanās varu arī turpmāk sev nodrošināja krievu spārns ar Nilu Ušakovu un Anđri Ameriku priekšgalā. Šos panākumus veicināja latviešu partiju savstarpējā nenovērtība, kas izraisīja vienaldzību latviešu vēlētajos. Gada gājumā lēnām joprojām drupa bijušā prezidenta Valža Zatlera dibinātā Reformu partija, kas savās rindās savākusi ļoti pretrunīgu *reformistu* pulku. Rīgas pašvaldību vēlēšanās no latviskajām partijām progresu uzrādīja vienīgi Nacionālā apvienība.

Iekšpolitikā Latvijā nu ir manāma vēlēšanu tuvošanās. Sasparojusies uz jaunu partiju dibināšanu vai dažas vecās augšamcelšanu ir vairāki jau reiz „uz grābekļa uzkaupuši” darboņi, kuŗi kādu laiku bija apklusuši. Jaunu partiju oficiāli ir nodibinājis Einars Repše. Vēl atceramies *Jaunā laika* ienācēju Lat-

vijā, kuŗu baltā zirgā vadīja Repše, solot valstij jaunus, labākus laikus. Jau aptašķīts un krāsu zaudējis baltais zirgs vairs neder, bet aizkulisēs vēl arvien darbojas Jaunups un Titavs, kuŗiem nu pievienojušies enerģiski tāpat kā pirmo reizi vairāki biznesā darbojošies cilvēki un daži ekonomijas speciālisti. Jāšaubās, vai lielo individualistu un ekscentriķi tauta vēlreiz nopietni atbalstīs. Virspusē atkal parādīties Ainārs Šlesers, mūsu „gāzi grīdā” speciālists, šoreiz gan par savas atgriešanās izejas punktu izvēloties Rēzekni. Mēģinājumi atkal piekļūt pie varas svīrām daudzajiem alkatīgajiem darboņiem, iespējams, saistās arī ar cerībām tādējādi tuvāk piekļūt lielajai ES naudai, kas turpmākajos gados plūdis uz Latviju.

Latvijas politiskajām partijām ir raksturīgs dziļāks izstrādātas ideoloģijas trūkums. Tās ir mazas, gandrīz privātas savtīgu nolūku grupiņas, kas savas intereses vēlas papildīt ar politiska spēka palīdzību. Tām nav ne ideoloģisku sakņu, ne sevišķi izteiktu tradīciju. Izņēmums ir vienīgi Nacionālā apvienība ar savām specifiskām interesēm par tautas nākotni un *zaļie un zemnieki*, kas diemžēl pārāk dziļi sapinušies ar oligarcha Lemberga personiskajām interesēm.

Kopumā politiskās partijas Latvijā formāli ar visu savu dalībnieku skaitu ir tikai mikroskopiska daļa Latvijas iedzīvotāju. Divdesmit gados tās nav spējušas izlaist saknes tautā, tāpēc atšķiras no politiskā klimata demokrātiski tradicionālajās Eiropas valstīs.

Pēc samērā aukstas un snieģainas ziemas, kas ielga turpat vai līdz maijam, sākās ļoti silts un straujš pavasaris, kuŗam sekoja mēreni auglīga vasara un silts, gaŗš rudens. Tikai decembra sākumā uz pāris nedēļām iestājās ziema, kas līdz Ziemsvētkiem atkal bija nozudusi. Kāds būs laiks 2014. gadā, laika pētnieki vēl skaidri nestāsta, bet šķiet, ka tas būs kopumā mērens.

Jaunais gads nāk ar lielām pārmaiņām. No 1. janvāra valsts valūta – mūsu iemīļoto un stabilo latu nomaina eiro, Eiropas Savienības noteicošā valūta. Kaut gan tautas lielākajai daļai valūtas maiņa nemaz nepatīk un netiek atbalstīta, mūsu valdība ir čakli centusies izpildīt visas eirozonas noteiktās prasības un tāpēc jau vasarā saņēma aicinājumu pievienoties šīs valūtas valstu pulciņam. Pāriešana uz eiro Latvijas saimniecisko stāvokli isā laika posmā daudz neietekmēs, bet nākotnē vairāk piedāvās iespējas beidzot valsti izvest no nabadzības un Krievijas lielās ietekmes.

Ar grūtībām politiķi saliks kopā nākamo valdību, kuŗā iekļaušanās atbildīgos posteņos tikai līdz Saeimas vēlēšanām nav spēcīgs vilinājums politiķiem. Taču kaut kā tas būs jāpaveic.

Pie mūsu Ārlietu ministrijas pagājušajos jau gandrīz 25 gados ir izveidojusies spējīga, augsti profesionāla Latvijas diplomātu paaudze. Otrā ļoti respektējama un politiski svarīga spējīgu ļaužu grupa pārstāv Latviju Eiropas Savienībā Briselē, Strasbūrā un citur. Šie spēki veidojas no apdāvinātās jaunās

Latvijas paaudzes. Ir jau pēdējais laiks nomainīt un pensijā aizvadīt padomijā augušo paaudzi, kas šajos divos gadu desmitos valstij ir devusi daudzus miljonus, bet pašu tautu atstājusi nabadzībā. Savtīgums, negausība un ideālais trūkums krasi atšķir atjaunoto Latviju, īpaši tās valdošo galotni, no tiem, kuŗi ar daudz lielākām sekmēm uzcēla mūsu valsti pēc tās nodibināšanas.

Latvijas atkopšanās no krīzes turpināsies. Izaugsmes temps būs atkarīgs no tā, kā ar savām problēmām tiks galā ASV, ES, strauji labklājībā augošā Austrumāzija un arī Putina Krievija. Latvijas turpmākajā attīstībā liela loma būs tam, cik veiksmīgi varēsim šeit izveidot pasauli interesējošas saimnieciskās nišas ar augstu pievienoto vērtību. Mums nav ko cerēt uz lielu labklājību, tirgojoties ar lauksaimniecības precēm, vai kā transīta valstij starp ES un Krieviju, kamēr kaimiņvalsts spēj piedāvāt tikai izejvielas, bet zemā pirktpēja neļauj Krievijas iedzīvotājiem lielākā vairumā iegādāties ES ražojumus, ko varētu ievest caur Latvijas ostām.

Jau februārī notiks ziemas olimpiāda Sočos, kuŗā Putins, gandrīz vai pilnīgi izputinot Krievijas iekrātos miljardus, ir licis uzcelt vēl nebijuši grandiozu ziemas sporta centru. Olimpiādā piedalīsies arī mūsu valsts sportisti, un tie uz Sočiem dodas ar cerībām iegūt vismaz dažas olimpiskās medaļas. Uz spēļu atklāšanu Putins uzaicinājis arī Latvijas Valsts un Ministru prezidentus. Pārējās Baltijas valstis, šķiet, Sočos prezidentī nepārstāvēs. Arī pārējā pasaule nepatīk pret Putina režīma despotiskajām izpausmēm savus prezidentus tur īpaši nesūtīs. Jautājums, kāpēc Latvijai jāsūta prezidents, nav atbildēts. No vienas puses, it kā būtu nozīmīgi parādīt Putinam savu nepatiku, taču, no otras puses, – mūsu prezidenta ierašanās dod uzmundrinājumu mūsu sportistiem, lai tie tur nejustos kā šādu demonstratīvu protestu upuri. Visas pasaules sportistu draudzība un kopības izjūta taču arī kaut ko nozīmē. Lai arī kāda būtu valdnieku plātība, uzpūtība un izrīcība, paši spēļu ideāli ir svarīgi un respektējami, kādi tie bija senajā Grieķijā un kādi tagad ir modernajā pasaulē.

Vai būs kāds turpinājums valsts tiesībsarga Juŗa Jansona izmeklēšanas rezultātiem par latviešu valodas nesekmību krievu skolās? Par šo konstatējumu Jansons decembrī sasauca preses konferenci un presei skaidroja, ka izvairīšanās no nopietnas latviešu valodas zināšanu nodošanas krievvalodīgo bērnu izglītībā ir cilvēktiesību pārkāpums pret viņiem. Visām tautībām, kas dzīvo Latvijā, ir pirmām kārtām jāprot šīs valsts valoda. Bez labas valodas prasmes jaunieši kļūst zaudētāji konkurences cīņā darba tirgū, sadzīvē, kultūrā utt.

Ieteicamā atbilde būtu pēc iespējas drīzāka šo skolu pāriešana uz mācībām latviešu valodā. Loģiskais ieteikums, ko visvairāk atbalsta arī Nacionālā apvienība, izraisīja gandrīz histerisku reakciju

krievvalodīgā presē. Pret to asi nostājās *Saskaņas centrs*, kas, starp citu, bija palīdzējis Jansonu ievēlēt amatā.

Pūles uzturēt divkopienu valsti un mēģinājums krievu bērnus izglītības procesā atstāt tālāk no latviešu valodas ir tiša ļaunprātība, ko piekopj imperiski domājošie krievvalodīgie darboņi. Vainīga ir arī Izglītības ministrija un latviešu politiķi, kuŗi kopš valsts atjaunošanas nav papūlējušies ieviest krievu skolās valsts patriotismu un valstisko apziņu, bet atvēl šīm skolām darboties tā, it kā gandrīz jau tūliņ atgriezies okupācija un viņiem atkal būs vara. Izsapņotie imperijas murgi nodara lielu ļaunumu krievvalodīgo bērniem, kuŗu lielākā daļa paliks dzīvot Latvijā, valstī, kuŗā krievu valodā nākamajā paaudzē runās arvien mazāk cilvēku un tās prasmei praktiskā dzīvē vairs nebūs sevišķas nozīmes.

Šajā gadā beigsies arī pirmais Okupācijas muzeja darbības periods, jo no darba aiziet muzeja direktore Gundega Michele. Viņas vietā nāk Austrālijas latvietis, fizikas zinātni doktors Gunārs Nāgelis. Vislabāk viņu pazīstam kā pirmā latviešu elektroniskā laikraksta *Latvietis* dibinātāju un vadītāju. Nāgelis OM vadību pārņems 1. jūlijā. 2013. gada 1. jūlijā OM nosvinēja 20 gadu pastāvēšanas jubileju.

Labs darbības gads 5. un 6. decembrī Maskavā tika pabeigts Latvijas-Krievijas kopējās vēsturnieku komisijas trešajā sēdē. Ilgus gadus sadarbība neveicās ļoti krasi uzskatu pretīšķību dēļ, kaut arī ierobežoti, Krievijas arhīvos.

GADU MIJĀ

nieks Antonijs Zunda pēc sēdes presei izteicās, ka ļoti uzlabojusies iespēja strādāt Krievijas vēstures arhīvos. Ir cerība komisijas darba posmu pabeigt ar kopēja vēstures dokumentu krājuma izdošanu 2015. gadā. Vai Krievija ir piekāpusies vēstures patiesības priekšā un atzinusi PSRS okupāciju Baltijas valstīs? Visas pazīmes rāda – katra puse paliks pie sava viedokļa un interpretācijas. Pie Otrā pasaules kara vēstures posma komisija nopietnāk ķersies nākamajā sēdē, kas notiks Rīgā. Pirmajā posmā – laikā līdz Otrajam pasaules karam – nav tik daudz pretēju viedokļu, kaut arī temats „Pirmais pasaules karš, Krievijas imperijas sabrukums un neatkarīgās Latvijas izveide” atklāja lielu atšķirību, kā Latvijas valsts izveidošanu redz Krievijas puse (tā redz nodibināto Latviju kā vācu un Antantes durkļu balstītu projektu ar Kārli Ulmani kā šo spēku „marioneti”, ziņo *Latvijas Avīze*). Karstākie argumenti, kas saistās ar Baltijas valstu militāro okupāciju, komisijas darbā vēl ir priekšā, un jau ievadam Krievijas komisijas līdzpriekšsēdis Aleksandrs Čubarjans kādā preses intervijā Baltijas valstīm pārmetis vēstures politizāciju un uzsveris, ka nekāda Baltijas valstu okupācija no PSRS puses neesot bijusi. Tāpēc ne kādu vienprātību okupācijas jautājumā komisijas darbā necerēsim sagaidīt. Putina Krievija, kaut tikai bijušās imperijas atspulgs, savu kursu netaisās mainīt. Vienīgais latviešu ieguvums būs tas, ka savu argumentu atbalstam viņi tagad materiālu var iegūt, kaut arī ierobežoti, Krievijas arhīvos.

LETA
nacionālā ziņu aģentūra

Sāc rītu ar Preses apskatu!

- ◀ Latvijas preses publikāciju anotācijas
- ◀ jaunākās valūtas un laika ziņas
- ◀ nozīmīgākie dienas notikumi
- ◀ šodienas jubilāri

Apskatu Jums izdevīgā veidā - internetā vai e-pastā piegādāsim katru darba dienu līdz plkst. 9:00

Vairāk par pakalpojumu vari uzzināt: www.leta.lv
LETA, tālr.: +371 67222509, e-pasts: marketing@leta.lv

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Latvijas vēsturē pirmā sievietē - Ministru prezidente

Valsts prezidents Andris Bērziņš 6. janvārī aicināja pašreizējo zemkopības ministri **Laimdotu Straujumu** (*attēlā*) veidot jauno valdību, tādējādi viņa kļūst par pirmo sievieti Latvijas vēsturē, kurai uzticēti Ministru prezidenta amata pienākumi. Iepriekš *Vienotība* valdes sēdē nolēma virzīt Straujumu par Ministru prezidenta amata kandidāti. Šai pašai valdes sēdē Straujuma arī tika uzņemta partijas *Vienotība* rindās.

Vienotības lidere Solvita Āboltiņa atzīst, ka Straujuma pašreizējā valdībā ir visvairāk pieredzējušais cilvēks valsts pārvaldē, viņai ir arī doktora grāds ekonomikā un pašreizējā amatā izdevies panākt līdzsvaru zemkopības nozarē.

Arī demisionējušais Ministru prezidents Valdis Dombrovskis (*Vienotība*) norāda, ka Straujuma ļoti lielā pieredze valsts pārvaldē ir labs pamats, lai viņa sekmīgi tiktu galā ar valdības vadītāja pienākumiem un nodrošinātu darbu pēctecību.

Līdz šim augstākajos valsts amatos ir bijušas četras sievietes - Saeimas priekšsēdes bijušas Ilga Kreituse, Ingrida Latimira (bijusi Ūdre) un pašreizējā Saeimas spīkere Solvita Āboltiņa (*Vienotība*), bet no 1999. līdz 2007. gadam Valsts prezidente bija Vaira Vīķe-Freiberga.

Pēdējās dienās dzirdami arī salīdzinājumi ar Vācijas kancleri Angelu Merkeli. Straujuma žurnālistiem atzina, ka šādi salīdzinājumi glaimo, jo Merkele ir viena no pasaules ietekmīgākajām sievietēm. Taču viņa sevī šādas ambīcijas neredz.

“Taču es esmu arī vienīgā zemkopības ministre. Man šie dzimumu jautājumi nešķiet tik būtiski. Galvenais, kā cilvēks domā un ko dara,” sacīja Straujuma.

1951. gada 24. februārī dzimusi Straujuma ir beigusi Latvijas Universitātes Fizikas un matemātikas fakultāti, 1992. gadā ieguvusi ekonomikas doktora grādu. Pēc augstskolas beigšanas strādājusi Latvijas Zinātņu akadēmijas Ekonomikas institūtā, SIA “Latvijas Datu centrs”, kā arī vadījusi SIA “Latvijas Lauksaimniecības konsultāciju un izglītības atbalsta centrs”.

Kopš 1999. gada 16. novembra Straujuma strādāja par valsts sekretāru vietniecei Zemkopības ministrijā, bet no 2000. gada 9. oktobra līdz 2006. gada 31. decembrim viņa bija Zemkopības ministrijas valsts sekretāre amatā.

No 2007. gada janvāra līdz 2010. gada decembrim Straujuma ieņēma Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas valsts sekretāres amatu, bet no 2011.

gada janvāra līdz oktobrim viņa bija ministrijas valsts sekretāra vietniece.

2011. gada 25. oktobrī Saeima apstiprināja Dombrovskas valdību ar Straujumu zemkopības ministres amatā. Toreiz Straujumu šim postenim bija virzījusi *Vienotība*, lai gan viņa pati bija bezpartejiska.

***

Atbalsta Straujumas kandidātūru

Reformu partijas valde un frakcija 6. janvārī nolēma atbalstīt Laimdotas Straujumas virzīšanu ministru prezidenta amatam. Partijas lēmums par atbalstu Straujumai bija vienbalsīgs. Reformu partija tikās ar partiju *Vienotība*, taču par ministriju sadali vēl neesot runāts.

Nacionālā apvienība (NA) un *Zaļo* un Zemnieku savienība (ZZS) paudušas konceptuālu atbalstu. ZZS apstiprināja, ka ir gatavi strādāt valdībā Straujumas vadībā. Par ministru portfeli sadali līdz šim runāts vēl neesot. ZZS Saeimas frakcijas priekšsēdis Augusts Brigmanis norāda, ka ir gūta pārliecība - šī būs jauna valdība, nevis iepriekšējās valdības turpinājums un sarkanās līnijas nu būs dzēstas.

***

Sāk veidot jauno valdību

Līdz ar jaunās Ministru prezidenta amata kandidātes nominēšanu ir sācies aktīvs darbs jaunās valdības deklarācijas veidošanā. Intervijā *Latvijas Radio* valdības vadītāja amatam virzītā Laimdota Straujuma atzina: sarunās ar partijām ir izkristalizējušies vairāki viedokļi, kuŗos jau tagad jūtas atšķirīgas intereses. Par piemēru atšķirīgiem partiju viedokļiem Straujuma minēja uzturēšanās atļaujas. Tāpat jau saskatāms, ka dienaskārtībā būs tādi jautājumi kā Satversmes preambula, mācību valoda skolās un arī principi, kā būtu veidojami nākamā gada pašvaldību budžeti.

Straujuma pieļāva, ka būs jautājumi, par kuriem vienotu viedokli partijas nevarēs rast. “Tas, kam visas partijas piekrita, – ir jānofiksē šie jautājumi, jāmeģina panākt vienošanās. Un, ja nevar panākt vienošanās, tad šie jautājumi jānoliek līdz nākamajām vēlēšanām. Ja mēs tagad sāksim runāt par to, kur nevaram vienoties, tad mēs arī nevienosimies,” sacīja Straujuma.

Nākamā valdība varētu tapt divu nedēļu laikā, lai arī jau tagad Laimdotai Straujumai ir nedalīts partiju atbalsts. Pašreizējam valdības koalīcijas sastāvam ir gatava pievienoties arī *Zaļo* un Zemnieku savienība no opozīcijas. Partijas ieskatā oligarchu tema jaunajā valdībā netiks skarta. Uz svarīgo tikšanos ar Ministru prezidenta amata kandidāti bija ieradies arī *Latvijai un Ventspilij* lideris Aivars Lembergs.

Politologs Ivars Ījabs norāda, ka Straujuma ir tā kandidātūra, par kuŗu var vienoties. “Viņa ir cilvēks ar ļoti lielu pieredzi valsts pārvaldē. Tiesa, ierēdņa pieredzi. Bet 2009. gadā, kad Dombrovskis kļuva par Ministru prezidentu, arī viņš tika uzverts kā ierēdnis

ar brillētēm, bet beigu beigās izrādījās, ka viņš var būt ļoti veiksmīgs politiķis,” sacīja Ījabs.

Kuŗi ministri varētu amatus saglabāt?

Amatus jaunajā valdībā varētu saglabāt nacionālās apvienības *Visu Latvijai! / Tēvzemei un Brīvībai* / LNNK virzītā kultūras ministre Dace Melbārde un iekšlietu ministrs Richards Kozlovskis (RP). Ministrs, par kuŗu bijusi „runāšana”, ir Melbārde, norādīja Straujuma. Presē izskanējušais Valsts prezidenta Andra Bērziņa lūgums vai nostādne esot, lai amatā paliek Kozlovskis. Kopumā jautājums par ministriem pašlaik ir „balta lapa” un sarunas vēl nav notikušas.

***

Paraksta vienošanos par Vienotības un Reformu partijas tuvināšanos

Saeimas priekšsēde, partijas *Vienotība* lidere Solvita Āboltiņa un Reformu partijas valdes priekšsēdis Edmunds Demiters 6. janvārī oficiāli parakstīja abu partiju vienošanās par tuvināšanos memorandu. Āboltiņa uzsvēra, ka šo vienošanos jau iepriekš atbalstījušas abu politisko spēku valdes.

Partijas *Vienotība* un RP līderi decembra nogalē paziņoja, ka ir vienojušies par sadarbību, startējot 12. Saeimas vēlēšanās. Kandidēšana plānota no *Vienotības* saraksta un RP biedriem. Kuŗi vēlēšies no minētā saraksta startēt, tiem nāksies iestāties *Vienotībā*. “12. Saeimas vēlēšanās startēs saraksts *Vienotība*, kuŗā būs cilvēki no *Vienotības* un cilvēki no RP, kuŗi iestāsies *Vienotībā*,” sacīja Āboltiņa.

Neoficiāli izskanējis, ka panākto vienošanos citādi traktē RP. Politiskajā spēkā dzirdēts uzskats, ka saskaņā ar vienošanos iespējai kandidēt 12. Saeimas vēlēšanās no *Vienotības* saraksta jābūt arī tad, ja RP biedrs nolemj neiestāties *Vienotībā*. Šo jautājumu varētu risināt, veidojot abu partiju turpmākās sadarbības “ceļa karti”.

Abas partijas konceptuāli vienojušās koordinēt rīcību jau 11. Saeimas darbības laikā, - tās darbosies kā divas atšķirīgas frakcijas, taču koordinēs savu rīcību, tostarp ministru prezidenta amata kandidāta virzīšanu.

***

Uz eiro pāriets bez problēmām

2014. gadu Rīgā, 11. novembra krastmalā, sagaidīja apmēram 45 tūkstoši rīdzinieku un galvaspilsētas viesu. Saskaņā ar tradīciju bija kultūras programma ar mūziķu, dejotāju un didžeju priekšnesumiem, pusnakti notika svētku ugunošana, varēja mieloties ar tradicionālo gadu mijas svētku mielastu.

Latvija oficiāli kļuvusi par 18. eirozonas valsti, un latus ir nomainījis eiro. Jaunās eiro banknotes īsi pēc pusnaktis svinīgi no bankas automata Rīgā izņēma demisionējušais Ministru prezidents Valdis Dombrovskis (*Vienotība*), Igaunijas valdības vadītājs Andrus Ansips, Latvijas Bankas prezidents Ilmārs Rimšēvičs un finanču ministrs Andris Vilks.

Daudzo svinību dalībnieku sajūsmu izraisīja Andrusa Ansipa uzruna latviešu valodā.

No kr.: Ilmārs Rimšēvičs, Andrus Ansips, Valdis Dombrovskis, Andris Vilks

Latvijas pievienošanās eirozonai noritējusi sekmīgi. Pāreja no latiem uz eiro notikusi saskaņā ar oficiālo kursu - viens eiro ir 0,702804 lati jeb 70,3 santimi. Latvijas eiro monētas kalts īpaši Latvijai ar simboliem, kas savulaik tika izraudzīti tautas ideju konkursā. Uz Latvijas eiro centu monētām ir Latvijas ģerboņa attēls, savukārt uz eiro monētām - tautumeitas (*Mildas*) portrets. Latvijas eiro monētas kalts Vācijā, Bādenes Virtembergas Valsts kultūvē.

(Plašāk par eiro ieviešanu 10. lpp.)

***

Latvijas prezidents un Igaunijas prezidents tiekas Rūjienā

Latvijas prezidents Andris Bērziņš un Igaunijas prezidents Toomas Hendriks Ilvess 2. janvārī ieradās Rūjienā, lai simboliski sveiktu Latvijai par pievienošanās eirozonai un, norēķinoties ar eiro, nopirktu Rūjienas saldējumu. Bērziņš pateicās Ilvesam par atbalstu, Latvijai ieviešot eiro. “Līdz šim brīdim nav bijis būtisku traucējumu eiro ieviešanā, un tam liels pamats bija mūsu iespēja labi pamācīties no tuvākajiem kaimiņiem,” sacīja Bērziņš.

Igaunijas prezidents Toomas Hendriks Ilvess (pa labi) un Latvijas Valsts prezidents Andris Bērziņš apmaiņā ar naudas komplektiem.

//Foto: Valsts prezidenta kanceleja

Abu prezidentu veikala apmeklējumu vēroja aptuveni 100 rūjēnieši. Veikalā *Top* Bērziņš iegādājās rupjmaizes kārtējuma Rūjienas saldējumu, bet Ilvess pēc Bērziņa ieteikuma nopirka saldējumu ar riekstiem un rozīnēm.

Jācer, ka eiro ieviešana Latvijā stimulēs abu valstu pierobežas pilsētu savstarpējo sadarbību un attīstību, pēc Rūjienas saldējuma iegādāšanās sacīja Toomas Hendriks Ilvess. Saldējums ir latviešu valodas vārds, ko zina visi igauņi, jo šis našķis tiek uzskatīts par ļoti gardu, sacīja Ilvess. “Mēdzu braukt uz Latviju, jo manam dēlam garšoja Rūjienas saldējums. Desmit gadus vēlāk sarunā ar dažiem igauņiem ieminējos, ka maniem bērniem garšo latviešu saldējums. Protams, prese to pasniedza tā, it kā es būtu teicis, ka latviešu saldējums ir labāks nekā igauņu saldējums, un pēc tam igauņu saldējuma ražotāji man pārmeta, ka es nodarot kaitējumu

igauņu saldējuma industrijai” smiedamies sacīja Ilvess. Kaimiņvalsts prezidents pauda cerību, ka eiro ieviešana veicinās pierobežas iedzīvotāju vēlmi iepirkties arī tuvējās pilsētās kaimiņvalstīs, tādējādi rosinot šo pilsētu attīstību.

Vizītes sākumā notika abu valstu prezidentu divpusēja tikšanās. Sarunas laikā pārrunāti jautājumi, kas skar Latvijas pievienošanās eirozonai, tās norises gaitu, abu valstu aktualitātes, kā arī sadarbības virzienus jaunajam gadam, kuŗos Latvija un Igaunija var veiksmīgi sadarboties - tostarp pārrobežu sadarbības, izglītības, aizsardzības jomā. Abi prezidenti uzsvēra, ka Latvijas pievienošanās eirozonai dos papildu iespēju abām valstīm paplašināt līdzšinējo veiksmīgo sadarbību.

Andris Bērziņš Igaunijas prezidentam pasniedza īpašu Latvijas eiro suvenīrkomplektu, savukārt Ilvess Latvijas prezidentam pasniedza Igaunijas pirmās eiro piemiņas monētas no cēlmetalla.

***

Pasaulē runā par eiro ieviešanu Latvijā

Eiro ieviešanai Latvijā uzmanību pievērsuši pasaules plašsaziņas līdzekļi. Telekanālis *Al Jazeera* rādīja Rīgā pēc pusnaktis filmētu sižetu, kuŗā redzama pirmo eiro banknošu izņemšanas ceremonija. Tika intervēts Ministru prezidents Valdis Dombrovskis un ļaudis Latvijas galvaspilsētās ielās. Kadri ar pirmo eiro banknošu izņemšanu no bankomata bija redzami arī telekanāļa *Euronews* ziņās.

Arī ziņu aģentūra *Agence France Presse* (AFP) vēstīja par pirmo eiro banknošu izņemšanu un intervēja sarīkojuma skatītājus, kā arī uzsvēra iedzīvotāju bažas saistībā ar eiro ieviešanu. AFP ziņas virsraksts ir „Salūts un bailes, Latvijai pievienojoties eiro zonai”.

Ķīnas informācijas aģentūra *Sjinhua* ziņu par eiro ieviešanu Latvijā ilustrējusi ar sava korespondenta Rīgā uzņemtajām fotogrāfijām, kuŗās redzami Dombrovskis un pārējie sarīkojuma dalībnieki ar jaunajām eiro banknotēm.

Laikrakstā *Times* lasāms virsraksts „Latvija nostiprina Eiropas aliansi, pievienojoties eiro zonai”, avīzē *Los Angeles Times* - „Latvija pievienojas eiro zonai ar Jaungada svinībām, bet maz priekā”.

***

Bloomberg noniecina Latvijas eiro monētu

Gadumijā Latvija pievienojas eirozonai, latus aizstājot ar eiro. Uz Latvijas eiro centu monētām ir attēlots valsts ģerbonis, savukārt uz eiro monētām - tautumeitas (*Mildas*) portrets.

(Turpinājums 4. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

(Turpināts no 3. lpp)

Šie simboli savulaik tika izraudzīti tautas ideju konkursā. Taču dienu pirms Latvijas pievienošanās eirozonai, 2013. gada 31. decembrī, iepazīstinot savus lasītājus ar Latvijas eiro monētām, ziņu aģentūra Bloomberg vēstīja, ka šo monētu reversā iekalts tradicionālais slaucējas attēls.

Vēlāk gan paraksts zem ilustratīvā attēla izlabots, "slaucēju" aizstājot ar "tautumeitu", tomēr nekorrekto versiju jau paspējuši publicēt citi plašsaziņas līdzekļi.

***

Baltijas valstu gaisa telpas patrulēšanas misiju pārņem ASV

Baltijas valstu gaisa telpas patrulēšanas misiju no Beļģijas pārņem ASV. Lietuvas Gaisa spēku bazē pie Šauļiem nolaidās četri ASV Gaisa spēku iznīcinātāji F-15C Eagle.

Oficiālā Beļģijas un ASV militāro kontingentu nomainīšanas ceremonija notika 3. janvārī. Beļģijas gaisa spēki Baltijas gaisa telpu uzraudzīja kopš septembra sākuma. NATO iznīcinātāji pēc rotācijas principa aizsargā Baltijas valstu gaisa telpu kopš 2004. gada marta, kad Lietuva, Latvija un Igaunija pievienojās aliansei.

***

2014. gada janvārī Rīga kļūst par Eiropas kultūras galvaspilsētu

Eiropas kultūras galvaspilsētas gads oficiāli tiks atklāts 17. janvārī ar daudzveidīgiem sarīkojumiem triju dienu garumā Rīgā. Rīgas - Eiropas kultūras galvaspilsētas programmai dots nosaukums *Force Majeure*.

17. janvārī tiks atklāta izstāde "Dzintars laiku lokos" Latvijas Dabas muzejā, savukārt 18. janvārī izstāžu zāles "Arsenāls" Lielajā zālē atklās izstādi "1914", bet 19. janvārī "Arsenālā" Radošajā darbnīcā - Francijas laikmetīgās mākslas korifeja Kristiāna Boltanska instalāciju izstādi "Sirdspuksti".

Simboliskā tautas akcija "Grāmatu draugu ķēde" 18. janvārī no rokas rokā tiks nodotas grāmatas no Latvijas Nacionālās bibliotēkas vecās ēkas uz jauno, mūsdienīgo celtni Daugavas otrā krastā. (Šai avīzes numurā sākam publicēt gada programmu. skat. 9. lpp.).

***

Rīgai plaša pazīstamība visā pasaulē

Tuvojoties Eiropas kultūras galvaspilsētas gada atklāšanas sarīkojumiem, darbu sācis Rīga 2014 Preses centrs. Darbam Eiropas kultūras galvaspilsētas programmas atspoguļošanā jau patlaban akreditējušies vairāk nekā 300

plašsaziņas līdzekļu pārstāvji un katru dienu tiek saņemti jauni pieteikumi.

Rīgas kļūšanu par Eiropas kultūras galvaspilsētu un sarīkojumu māksliniecisko programmu atzinīgi novērtējuši tādi ASV preses pārstāvji kā *The Huffington Post*, *The Chicago Tribune* un *Fox News*. Rīgā viesojušies *The Independent* un *The Daily Telegraph* no Apvienotās Karalistes, kā arī *BBC Russia* un *Kommersant*. Rīga iekļuvusi arī plaši zināmu ceļvežu ieteikumu *topos* - *National Geographic* un *Lonely Planet*.

***

Ziemsvētku kauju atcere

Pirmdien, 6. janvārī, Rīgas Brāļu kapos, godinot Pirmā pasaules kara Ziemsvētku kaujās kritušos latviešu strēlniekus, notika tradicionālais svēciņu gājiens.

Gājienu piedalījās aizsardzības nozares vadības pārstāvji, rēģulāro spēku un Zemessardzes vienību komandieri, kaņavīri un zemessargi.

Ar svēciņu gājienu Rīgā un svīnīgo sanāksmju pulkveža Oskara Kalpaka dzimtas mājās „Liepsalas” 6. janvārī aizsākas Ziemsvētku kauju atceres piemiņas sarīkojumi, kuņos aicināts piedalīties ikviens interesents, lai turpinātu Latvijas kaņavīru godināšanas tradīcijas un veicinātu vēsturisko notikumu izpratni.

***

Ņujorkā Latvijas mākslinieces Oļas Vasiļjevas personālizstāde

Ņujorkā 25. janvārī notiks Latvijas mākslinieces Oļas Vasiļjevas personālizstādes *Jargot* atklāšana. Izstādi organizē Laikmetīgās mākslas centrs *sadarbībā ar Art in General*, tādējādi turpinot abu mākslas centru sadarbību, kas sākās, veidojot Latvijas paviljona ekspozīciju 55. Starptautiskajā Venēcijas mākslas izstādē. Vasiļjeva ir māksliniece no Ventspils. Viņa dzīvo un stādā Amsterdamā, kur 2013. gadā tika nominēta nozīmīgai Romas balvai (*Prix de Rome*). Vasiļjeva strādā ar video, tēlniecību, mūziku un tekstiem, viņas darbos ir plaša atsauce uz daiļamatniecību, mūziku, subkulturām un literatūru. Māksliniece ir mākslas kopas *The Oceans Academy of Arts* dibinātāja un žurnāla *OAOA* izdevēja

***

Koris Latvija saņem ielūgumu koncertēt Izraēlā

Valsts akadēmiskais koris *Latvija* saņēmis ielūgumu koncertēt Izraēlā. Pēc koņa koncertturnejas pēdējiem diviem koncertiem Jeruzalemes Henrija Krauna zālē koris ir saņēmis uzaicinājumu no Jeruzalemes Simfoniskā orķestra koncertēt Izraēlā arī 2015./16. gada koncertsezona.

Simple Minds koncerts

26. janvārī koncertzālē *Palladium* uzstāsies viena no veiksmīgākajām Apvienotās Karalistes grupām *Simple Minds*. Grupa piedāvā visaptverīgu ieskatu 35 gadus ilgajā daiļradē koncerttūres *Greatest Hits Live* ietvaros.

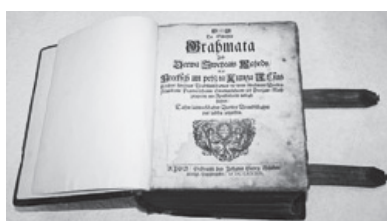
***

Sagatavo pārcelšanos uz Gaismas pili

Drīzumā jaunajā Nacionālās bibliotēkas ēkā varētu ievest pirmos plauktus. Tajos nonāks 18. janvārī no rokas rokā nodotās tautas saziēdotās grāmatas. Tas gan ir tikai pats sākums. Kopumā uz *Gaismas pili* no dažādām bibliotēkas filiālēm un nodaļām jāpārvieto četrarpus miljoni vienību, katrs izdevums rūpīgi jānotīra un jāpagatavo pārvešanai.

Grāmatu pārvietošana ir tikai viens punkts darāmo darbu sarakstā. Bibliotēkas darbinieki jau labu laiku darbojas pastiprinātā režīmā, gatavojot pārvešanai dažāda vecuma un formāta kartes un citus izdevumus. Pašas pirmās uz *Gaismas pili* pārvietos kartes, periodiku un letoniku, jo Nacionālās bibliotēkas telpas Jēkaba ielā jāatbrīvo jau līdz aprīlim, kad šeit sāksies gatavošanās ES prezidentūrai. Līdz tam atlikuši vēl gandrīz trīs mēneši, bet darāmā arī netrūkst.

Dienās, kad lasītāji uz bibliotēku nenāk, gandrīz visu jau izdevies pārvešanai sagatavot. Pieredzes šāda apjoma krājumu pārvietošanā gan nevienam nav. Paredzams, ka lielākās problēmas varētu sagādāt lielformāta objekti. Jaunajās telpās atputekļošana notiks automatiski, bet tagad ar rokām jānotīra katrs objekts. Izdevumus, kuņus skārusi pelējuma sēnīte, arī jādezinficē.

Reta grāmata LNB fondā

Periodikas nodaļā ir gandrīz miljons izdevumu, vecākie – no 18. gadsimta. Apmēram desmitā daļa ir ļoti sliktā stāvoklī un pārvešanai jāpagatavo īpaši uzmanīgi, pie citiem jārūpjas pa trepēm.

(7. lpp. lasiet interviju ar LNB direktoru Andri Vilku!)

*

Grāmatu draugu ķēdei jeb akcijai, kad 18. janvārī no rokas rokā tiks nodotas grāmatas no Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) vecās ēkas uz jauno, reģistrējušies gandrīz 10 000 dalībnieku. Akcija 18. janvārī būs viens no centrālajiem Eiropas kultūras galvaspilsētas gada atklāšanas notikumiem.

NOZĪMĪGĀKIE LATVIJAS ZINĀTNES SASNIEGUMI 2013. gadā

Latvijas Zinātņu akadēmija, sakopojot iesniegtos universitāšu, zinātnisko institūtu un pētniecības centru priekšlikumus, nosaukusi nozīmīgākos Latvijas zinātnes sasniegumus 2013. gadā

***

TEORĒTISKAJĀ ZINĀTNĒ

• **Izcili rezultāti kvantu skaitļošanas teorijā.** Akad. Andris Ambainis (LZA Lielā medaļa, Eiropas grants - vienam no 300 Eiropas izcilākajiem pētniekiem), Latvijas Universitāte.

Andris Ambainis

• **Veikti vispusīgi pētījumi šūnu bioloģijā un ļaundabīgo audzēju molekulāro pamatu izziņāšanā, paveicot principiāli jaunas iespējas vēža ārstēšanā.** Akad. Jekaterina Ērenpreisa (LR Ministru kabineta balva 2013. gadā), Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs.

Jekaterina Ērenpreisa

• **Izstrādāta kvantu sūkņu teorija un tās lietojums nanoelektronikā, kas tiek izmantots Eiropas galvenajās metroloģijas laboratorijās.** LZA kor.loc. Vjačeslavs Kaščejevs (vienīgais Austrumeiropas zinātnieks, kas nominēts pasaules izcilnieku grupā *Jauno līderu sanāksmē* Pasauls ekonomikas forumā), Latvijas Universitāte.

• **Tematiski vienotā monografiju ciklā pabeigts ilggadējs pētījums Baltijas jūras piekrastes tautu kultūras apzināšanā, skatot jūru un tās elementus kā iedzīvotāju identitātes nozīmīgu daļu monografijā „Jūra latviešu valodā un folklorā”.** LZA kor.loc. Benita Laumane, Liepājas universitāte.

***

PRAKTISKAJOS LIETOJUMOS

• **Pabeigta jaunas oriģinālas kardioprotektīvas zāļu kandidātvielas ķīmiskā un eksperimentālā izpēte, kas ļauj uzsākt šīs vielas klīniskos pētījumus.** Akad.

Benita Laumane

Maija Dambrova, Dr. Solveiga Grinberga, akad. Ivars Kalviņš, Dr. Jānis Kūka, Dr. Edgars Liepiņš, Dr. Daina Loļa, Dr. Einārs Loža, LZA kor.loc. Osvalds Pugoņičs, Dr. Reinis Vilšķersts; Dr. Ilmārs Stonāns, Latvijas Organiskās sintēzes institūts, a/s *Grindeks*.

• **Izstrādāti un ieviesti jauni dabiskus glikopeptīdus saturoši uztura bagātinātāju sastāvi, kas lietojami onkoloģijā un virusoloģijā.** Dr. Jevgenijs Jermolajevs, Lilija Peškova, Guntis Vītols, Dr. Simona Doniņa, Rīgas Stradiņa universitātes A. Kirchenšteina Mikrobioloģijas un virusoloģijas institūts.

• **Sintezēti un izpētīti oriģinālas struktūras organiskie stikli lietojumam fotonikas ierīcēs.** LZA kor.loc. Valdis Kokars, akad. Valdis Kampars, Kaspars Traskovskis, Elmārs Zariņš, Lauma Laipniece; Dr. Aivars Vembris, Andrejs Tokmakovs, LZA kor.loc. Mārtiņš Rutkis; Rīgas Tehniskā universitāte, LU Cietvielu fizikas institūts.

• **Izpētīts pretestības pārslēgšanas mehānisms funkcionālos materiālos, paveicot iespējas terabitu atmiņas izgatavošanai.** Akad. Juris Purāns, LZA kor.loc. Aleksejs Kuzmins, akad. Jevgenijs Kotomins, Dr. Aleksandrs Kalinko; LU Cietvielu fizikas institūts.

• **Izstrādāta jauna optiskās diagnostikas un monitoringa metode un radītas ierīces ādas melanomas bezkontakta noteikšanai.** Akad. Jānis Spīgulis, Dr. phys. Uldis Rubins, Dr. phys. Edgars Kviesis-Kipge un Oskars Rubenis, Latvijas Universitāte.

• **Sastādīta un publicēta „Lielā ķīniešu – latviešu vārdnīca”, kurā ir arī plašs kultūrvēsturisks komentārs.** Dr. h.c. Pēteris Pildegovičs, Latvijas Universitāte.

• **Pabeigts pētījums par bioloģiski aktīvajām vielām pārtikas produktos, to fasēšanai un uzglabāšanai lietojot jaunākās iepakojuma tehnoloģijas, garantējot augstu kvalitāti un drošu realizācijas termiņu.** Dr. Evita Straumīte, Dr. habil. Lija Dukaļska, Dr. Sandra Muižniece-Brasava; Latvijas Lauksaimniecības universitāte.

Ziņas sakopojis P. Karlsons

LAIKU UN VIETU MIJĀS

FRANKS
GORDONS

1918. gada 18. novembrī nodibinātās Latvijas Republikas tiesiskās nepārtrauktības nodrošināšanā ārkārtīgi liela nozīme bija Latvijas sūtniecībai Vašingtonā, ko vadīja sūtnis Alfreds Bilmanis un pēc tam Jūlijs Feldmanis. Un tā nu sagādājās, ka man tagad rokās ir divi dokumenti no šīs sūtniecības arhīva, kuŗi vedina uz pārdomām.

Būdams 1979. gadā Stokholmā, kur satikos ar Bruno Kalniņu un Uldi Ģērmani, starp citu, aprunājos ar vēsturnieku Jāni Zalcmāni, kas mani iepriecināja ar minētās sūtniecības (*legation*) preses biļetenu latviešu valodā, datētu ar **1941. gada maiju**. Tātad - 11 mēnešus pēc Latvijas okupācijas un mēnesi pirms vācu-padomju kara sākuma.

1941. gada maijā situācija bija tāda: pret hitlerisko Lielvāciju karaļa Anglija, ko atbalstīja ASV, bet PSRS "skaitījās" neitrāla, dāsni apgādāja Lielvāciju ar naftu, labību, krāsainajiem metāliem un daudz ko citu.

Sakārtojot savu mājas arhīvu un šķirstot materiālus par Latvijas vēsturi, uzdūros uz šī jau pusaizmirstā biļetena (mašīnrakstā, pavairots ar rotatoru) un gandrīz vai palēcos, lasot:

KĀRLIS STREIPS

Laimīgu Jauno gadu visiem *Laika* un *Brīvās Latvijas* lasītājiem un lasītājām! Kā zināms, Latvijas Republika jauno - 2014. gadu sāka ar jaunu valūtu, bet bez pastāvīgas valdības, jo, kopš Ministru prezidents Valdis Dombrovskis atteicās no amata, viņš joprojām ir vadījis pagaidu valdību līdz brīdim, kad Saeima apstiprinās jaunu Ministru kabineta sastāvu.

Par eiro ieviešanu ir jau rakstīts citreiz, taču joprojām manā ieskaitā tas ir pareizs solis makroekonomiskā izejuma iemeslu pēc. Pats pavadiju gada pirmās divas dienas, atbrīvojoties no latiem, kas man vēl bija kabatā, pirmo pirkumu ar eiro izdarīju pagājušajā piektdienā. Pagaidām vēl ir grūti aprast ar eiro monētām, tās rūpīgi jāaplūko, lai, piemēram, atšķirtu 20 centu monētu no viena eiro monētas, kaut arī nauda ir pavisam jauna - monētas ir tīras un spīdīgas. Pāreja uz Eiropas kopējo valūtu vispār notika gludi un mierīgi. Vecgada vakarā jau mirkli pēc pusnakts V. Dombrovskis kopā ar Igaunijas premjēru Andrusu Ansiņu, Latvijas Bankas vadītāju Ilmāru Rimševiču, citām amatpersonām un veselu pulku žurnālistu ceremoniāli saņēma pirmās eiro naudaszīmes no bankas *Citadele* automata. Ne par kādām īpašām problēmām vēl nekas nav dzirdēts.

Gada pirmo divu nedēļu laikā abas valūtas būs paralēli likumīgi maksāšanas līdzekļi, bet tie, kuŗi par precēm un pakalpojumiem maksā latos, sīknaudu saņem eiro, un veikalnieku saņemtie lati apgrozībā vairs nenonāk. Paies laiks, un mēs visi ar eiro būsīm apraduši.

"Latvijas Augstākais Varas nesējs ir patlaban Latvijas sūtnis Londonā Kārlis Zariņš, un viņš var iecelt delegāciju sagaidāmā Pasaules Miera konferencē, tajā līdzrunāt un aizstāvēt Latviju, pieprasot plēbiscītu (..) Latvija un pārējās Baltijas valstis būs, tur nav šaubu. To arī solīja prezidents Ruzvelts lietuviešu delegācijai un savu solījumu atkal atkārtoja Lietuvas Valsts prezidentam Smetonam, kad tas apmeklēja prezidentu Ruzveltu Baltā Namā š. g. 18. aprīlī." (Smetona 1940. g. 16. jūnijā pārbēga uz Vāciju, un viņam izdevās emigrēt uz ASV, kas tai laikā vēl nebija kara stāvoklī ar Vāciju. - FG.)

Patiešām brīnumainas illūzijas! Mēnesi pirms *Barbarossas* kara gājiena un t.s. antihitleriskās koalīcijas izveides ar Ruzveltu, Čerčilu un Staļinu (*Uncle Joe*) priekšgalā...

***

Pirms dažām nedēļām vēsturnieks Ēriks Jēkabsons man laipni pārsūtīja savu žurnāla *Latvijas Arhīvi* jaunajā numurā publicējamu rakstu. Tā nosaukums ir šāds: *1941. gada 14. jūnija deportācija uz Solikamskas soda nometnēm: ebreji*

tautības Latvijas pilsoņa Nohuma Joelsona liecība.

Nohums Joelsons Latvijas brīvvalstī bija Baltijas lielākās spieķu un lietussargu fabrikas īpašnieks un kā "buržujs" un "sociāli bīstams elements" 1941. gada 14. jūnijā deportēts. Urālos, Solikamskas lēģerī, viņam nacās kopā ar daudziem citiem Latvijas pavalstniekiem - latviešiem un ebrejiem - būt vairāk nekā gadu. Pēc tam viņu izsūtīja uz kādu sādžu Komi autonomajā republikā. Pēc viņam piespriedā piecu gadu termiņu notecēšanas 1946. gadā viņam izdevās sagādāt fiktīvus Polijas pavalstnieka dokumentus un caur Poliju nokļūt Palestīnā - britu mandāta teritorijā. 1951. gada 31. martā N. Joelsons no Izraēlas rakstīja Latvijas sūtnim Vašingtonā Jūlijam Feldmanim, piedāvājot savas piezīmes par Solikamskas lēģerī pārdzīvoto un par Latvijas pavalstnieku - latviešu un ebreju likteņiem tajā. Sūtniecība šo liecību saņēma, un, kā uzsvērt ievada autors Ē. Jēkabsons, tā bija **pirmā autentiskā liecība** no Gulaga, kuŗa nonāca Rietumos.

Kā norāda Ē. Jēkabsons, Nohums Joelsons bija lojāls Latvijai, viņš jau

pēc 1934. gada 15. maija apvērsuma bija ziedojis 100 latu Aizsargu organizācijai un 100 latu Uzvaras laukuma izbūvei Rīgā.

Laikraksta *Laiks* 1951. g. 10. un 13. oktobra numurā parādījās šāds raksts: *Deportēto latviešu bojā eja: acu liecinieka stāsts par latviešu likteņi spaidu darbu nometnēs padomijā.*

Pirmais liecinieks! Lūk, daži fragmenti:

"1941. gada 14. jūnijā, sestdien, agri no rīta (..) divas apbruņotas personas iebruka dzīvoklī, (..) dodot sagatavošanai 15 minūtes. (Joelsona sieva bija paralizēta un nevarēja kustēties. - FG.) Strādnieks, piedraudot ar revolveri, neatļāva man ieiet pie sievas guļamistabā atvadīties, viņas sirdi plosošie kliegzieni vēl tagad man skan ausīs" (Sveja gāja bojā holokaustā. - F. G.)

"Šīs trīs nomentes (Solikamskā) atradās vienīgi zem NKVD vadības (..) Mēs gājām divas dienas apsardzībā (..) Ceļā viens otrs pakrita nespēki. Uz tiem rīdija suņus, kuŗi savus upurus sakoda tik lielā mērā, ka pēdējie nometnē drīz mira (..) Nokļuvām mēs šeit 1941. gada au-

gustā. Latviešu (Latvijas pavalstnieku - FG.) vien bijām 1200 - 1300 cilvēku, tanī skaitā 20 % ebreju (..) Vispār ieslodzīto starpā bija diezgan daudz atbildīgo valsts darbinieku, daudz inteliģences, citiem vārdiem, Latvijas aktīvā daļa (..) Nomerušos - tādu bija vairāki ik dienu - novietoja slimnīcas pagalmā, tāpat plikus uz sniega. Tie tur gulēja atklāti, visi tos varēja redzēt (..) Kad bija sakrājušies ap 8 - 12 miroņu, tos iekrāva kamanās un aizveda tālu aiz zonas, kur tos apraka kopējā kapā. Pavadīt tos atļauts bija (..) prof. Adamovičam, kas noturēja kapa lūgšanu. (Ludvigs Adamovičs, luterāņu mācītājs, LU docents, Teoloģijas fakultātes dekāns, 1934.-1935. gadā izglītības ministrs, **nošauts** 1942. gada 17. maijā. - Ē. Jēkabsons *piezīme*.) Tā gāja bojā svešumā labākie, kultūralākie valsts spēki. Bet viņi? Redzot bēdīgo mirušo "kravu", kas tika izvesta no slimnīcas, priecīgi un skaļi savā starpā sarunājās: "Kaut kas drīzāk notiktu ar visiem šiem pārējiem maitām."

Par šo pirmo liecinieku vēstīja *Laiks* 1951. gadā, un par šo godavīru atgādinām tai pašā laikrakstā pēc 63 gadiem.

Jauns gads, jauna nauda, jauna premjērministre?

ram Anrijam Matīsam (bezpartejisks, bet ar *Vienotības* atbalstu apstiprināts ministrs), kā arī aizsardzības ministram Artim Pabrikam un veselības ministrei Ingridai Circei (abi no *Vienotības*). Tas nozīmētu, ka amatu zaudēs ekonomikas ministrs Daniels Pavļuts, labklājības ministre Ilze Viņķele, tieslietu ministrs Jānis Bordāns, izglītības ministrs Vjačeslavs Dombrovskis, kā arī, iespējams, finanču ministrs Andris Vilks. Par Vilka profesionālītāti nevienam šaubu nav, bet Latvijā tradicionāli valdības vadītājam ir visnotaļ brīvas rokas izvēlēties savas valdības finanču ministru, un L. Straujuma, iespējams, raudzīsies citā virzienā.

Skaidrs arī, ka jaunajā valdībā sava vieta atradīsies Latvijas *Zaļo* un Zemnieku savienībai (ZZS). Visticamāk, kāds no *zaļo zemnieku* pārstāvjiem pārņems Zemkopības ministriju, jo lauksaimniecība, protams, ir viens no ZZS centrālajiem jautājumiem. Kādi varētu būt citi ministri, to patlaban ir pārāgri spriest, bet noteikti jācer, ka izdosies izveidot valdību, kas amatā paliks līdz pat nākamajam Saeimas vēlēšanām šā gada oktobrī. Protams, priekšvēlēšanu laikā populisms un demagoģija nekur nepazudīs, partijas darīs visu iespējamo, lai saistītu vēlētāju uzmanību un arī atbalstu, un tāpēc ne tik daudz Ministru kabinetā, cik noteikti Saeimā varam gaidīt zili zaļus brīnumus. Taču ir arī jādomā, ka jaunajai valdībai politiķi piešķirs vismaz īsu „medus mēnesi”, kuŗa laikā neviens *nekādus īpašus podus negāzīs*.

Tomēr par šo jautājumu ir jādo-

mā arī no cita viedokļa, proti, runa ir par *Vienotības* tā dēvēto rezervistu soliņu. Vai tiešām tas ir tik īss, ka galu galā partija bija spiesta piemēlēt cilvēku, kam vispār kabatā nav nevienas partijas biedra kartes, un ja arī attiecīgā persona tūdaļ piekrita iestāties *Vienotībā*? Politikā *Vienotība* darbojas jau krietni sen, tās pirmsākumi būtībā ir atrodami Einara Repšes veidotajā *Jaunajā laikā*, kas pie varas nonāca 2002. gadā, tātad - pirms 11 gadiem. Divas redzamākās *Vienotības* amatpersonas pašas no piedāvātā amata atteicās. Valdis Dombrovskis, jau atkāpjoties no amata, paziņoja, ka ceturto reizi valdības veidošanu neuzņemsies. Tāpat no premjērministra amata atteicās Saeimas priekšsēde Solvita Āboltiņa, iespējams, daļēji tāpēc, ka Saeimas spikere ir valsts otrā, bet premjērministrs - tikai trešā augstākā amatpersona. Taču, visticamāk, S. Āboltiņa met kāras acis Eiropas virzienā, jo vēl pirms nākamajām Saeimas vēlēšanām būs Eiroparlamenta vēlēšanas, kuŗās *Vienotība* cer gūt panākumus.

Par to savs sakāmais noteikti būs pašreizējiem *Vienotības* pārstāvjiem Eiropas Parlamentā, proti, Sandrai Kalnietei un Inesei Vaiderei (abas ievēlētās no *Vienotības* priekšgājējās Pilsoniskās savienības) un Krišjānim Kariņam (*Jaunais laiks*). Jaunajā EP sasaukumā Latvijas mandātu skaits Strasbūrā saruks par vienu vietu, jo kopš iepriekšējām EP vēlēšanām krietni ir sarucis Latvijas iedzīvotāju skaits un uz astoņiem Eiropas mandātiem noteikti pretendēs visi, kam nav slinkums.

(Turpinājums 6. lpp.)

(Turpināts no 5. lpp.)

Jauns gads, jauna nauda, jauna premjērministre?

Vienotībai cerēt, ka izdosies iegūt vairāk par pašreizējām trim vietām, ir krietni illuzori, turklāt Solvitas Āboltiņas gadījumā ir arī jautājums - vai viņu varētu izvirzīt Eiropas komisāra amatam.

Laika gaitā *Vienotība* pafilrtēja arī ar domu, ka nākamais Ministru prezidents varētu nākt no diplomātiskās vides, tāpēc piedāvāja ne īpaši plaši pazīstamo kādreizējo Latvijas vēstnieku Japānā Pēteri Vaivaru. Protams, diplomāti automatiski ir bezparteijski, bet šī no zila gaisa izvilktā kandidatūra nebūt netika politikā uztverta nopietni, un tikpat ātri, cik P. Vaivara uzvaras iznira no dzelmes, tas tikpat ātri atkal tur nogrima.

Kadru jautājums *Vienotībai* tomēr ir būtisks, ja oktobrī tā vēlēšies parliedzināt vēlētajus, ka vara tai bū-

tu uzticama arī turpmāk. Nespēja savā partijā atrast pienācīgu kandidātu Ministru kabineta vadītāja amatam neko īpaši labu par partiju gan neliecina, un tā nav pirmā reize, kad *Vienotība* šajā ziņā kļūdās. Piemēram, lēmums Rīgas pilsētas galvas amatam izvirzīt kādreizējo žurnālisti Sarmīti Ēlerti bija pagalam nepārdomāts. Jā, Laimdota Straujuma tagad ir *Vienotības* biedre, tomēr kandidātu trūkums ir redzams kā uz delnas.

Šajās dienās notiek arī cits process, kas saistāms ar *Vienotības* gatavošanos nākamajām vēlēšanām, proti, tiek aktīvi runāts par vienotu kandidātu sarakstu, ko varētu veidot *Vienotība* kopā ar Reformu partiju (RP). Iemesls, kāpēc tas varētu būt vajadzīgs RP, ir skaidri redzams, proti, kopš uz kādreizējo

Valsts prezidenta Valda Zatlera rīkojuma par Saeimas padzišanu radītā viņa tā *ieburāja* Saeimā ar 22 mandātiem, partijas popularitāte ir sagrūvusi gandrīz līdz minimumam.

Latvijas politiskajā vidē diezgan daudzi brīnās, kāpēc *Vienotībai* būtu jālaulājas ar partiju, kuŗa būtībā ir politisks liķis. Arī tas ir pavisam vienkārši skaidrojams – nākamajās Saeimas vēlēšanās būs par vienu konkurentu mazāk. Mūsu valstī daudz ir runāts, bet samērā maz darīts, lai konsolidētu tā saucamās latviskās partijas un tādējādi piedāvātu vienotāku izvēli tiem, kuŗi nevēlas balsot par Krievijas interešu bīdītājiem Latvijas Republikā. Katru reizi vēlētajiem tiek piedāvāta gūzma vairāk vai mazāk (visbiežāk – krietni mazāk) nopiet-

nu politveidojumu, un vēlētajai šādā barā viegli var apjukt.

Arī šogad partiju veidošanā notiek liela rosība, par cerību atgriezties lielajā politikā ir paziņojis gan jau minētais Einars Repše, gan arī kādreizējais satiksmes ministrs un Rīgas pilsētas galvas vietnieks Ainārs Šlesers. Dzirdēts gan sakām, ka daudzreiz labāk ir redzēt viņu aizejam nekā atnākam, jo, starp citu, A. Šlesers bija chrestomatisks tā dēvētā nepotisma piekopējs politikā, un viņam vienmēr raksturīga ir bijusi indeve pirms vēlēšanām sasolīt sazin ko (piemēram, Rīgā radīt 50 tūkst. darba vietu) un pēc tam gandrīz neko no tā neizpildīt. Nu vismaz *Vienotībai* un Reformu partijai būs vienots saraksts, un vēlētajiem līdz ar to izvēle kļūs vismaz par sprīdi konkrētāka.

Šis jaunais gads mūsu valstī būs ļoti interesants. Tā, piemēram, Laimdota Straujuma vadītā Zemkopības ministrija patlaban vēlas pagarināt aizliegumu cilvēkiem no citām valstīm Latvijā pirkt zemi līdz pat 2020. gadam. Tas būtu ļoti konkrēts ES noteikumu pārkāpums. Interesanti, ko zemkopības ministre ar to visu darīs tad, kad būs kļuvusi par pašu galveno ministri.

Nākamgad mums būs divas vēlēšanas. Rīga visu šo gadu ir Eiropas kultūras galvaspilsēta. Un 2015. gada pirmajā pusē Latvija uzņemsies ES prezidējošās valsts pienākumus. Darāmā pietiks. Lai nu tā būtu, ka nākamais Ministru kabinets ir darbspējīgs, apdomīgs, vieds un arī godīgs. Tas nu nebūtu par daudz prasīts.

ARNOLDS KLOTIŅŠ, mūzikologs

Satversmes preambulas piedāvājums pēc būtības uzjunda jautājumu par mūsu nacionālo pašidentifikāciju un pat par pašnoteikšanos šodienas situācijā. Jūs taču nedomājat, ka situācija ir tāda pati kā tad, kad dibināja Latvijas valsti un kad tā dēvētie Satversmes tēvi varēja iztikt bez izvērstas preambulas, un tad nu ar šiem "tēviem" dažs labs izgudrēm argumentē tās nevajadzīgumu arī šodien.

Valsts nepārtrauktības atgādinājums, Latvijas neatkarību atjaunojot, pats no sevis neizdzēsa pusgadsimta nebrīves negatīvās sekas sabiedrības valstiskajā un nacionālajā pašapziņā jeb, Egila Levita vārdiem, "nācijas pašas eksistences gribā un valstsgribā". Vēl jo vājāka valstiskā pašapziņa ir to gadējo valstspiederīgo krietnā daļā, kuŗi okupācijas gados tika prettiesiski iepludināti Latvijā no dažādiem citiem valstiskiem veidojumiem, kā arī – pa daļai viņu pēcnācējos. Situācija ir tik ļoti atšķirīga no attālās pagātnes, ka pašnoteikšanās garīgā atjaunotne, ko piedāvā preambula, ir vajadzīga ne tikai valstiski un ne tikai dažādos sabiedrības slāņos, bet arī katrā Latvijas cilvēkā pašā.

Katra cilvēka pašnoteikšanās un pašidentifikācija, šis pirmais solis, šķiet, ir vissvarīgākais, bez tā grūti iedomājama arī nācijas un valsts tapšana un attīstība. Personiska izšķiršanās par piederību notikusi neskaitāmas reizes mūsu zemē arī agrāk un pat pirms valsts tapšanas. Jāzeps Vītols, ko pieminu, viņa 150. dzimšanas gadam izskanot, ir tikai viens, toties visai daiļrunīgs un iespējams piemērs. Vītola tēvs bija nācis no senas Ziemeļvidzemes zemnieku dzimtas, bet skolotāja izglītību ieguvis vāciskajā Tērbatas (Tartu) skolotāju seminārā, strādāja vācu skolās, kur mācījās arī viņa bērni, un ģimenē runāja vāciski. Arī pati Jelgava, kur uzauga Vītols, bija visai vāciska Krievijas impērijas pilsēta. Tik vāciska, ka, uzākot studijas Pēterpilī, kur toreiz dzīvoja arī ap 10 000 latviešu, viņam bija grūtības ne tikai ar latviešu, bet arī ar krievu valodu. Tomēr, kad viņu

savā aizgādībā ņēma Jurjānu Andrejs, kas kopā ar tautastēru un kokli bija latviskumu jau atvedis līdz no Ērgļiem, ar Ausekli Pēterpili irējis kopēju istabiņu, tad Stērstu Andreja, Vensku Edvarda un citu latviešu sabiedrībā Vītols apjauta savu izcelsmi un piederību. Tikai Pēterpils latviešu vidē viņš pirmoreiz dzirdēja latviešu tautasdziesmas, kuŗām, kā pats raksta, līdzī dziedājis un līdzī radījis. Viņš izmitina savā dzīvoklī skolotāju Kārli Pētersonu tikai tādēļ, lai nostiprinātu tēvutēvu valodu, kopā ar Jurjānu vāc folkloru Vidzemē, skaņdarbus tveŗ tautasdziesmas, latviešu dzeju un sižetus.

Jāzeps Vītola piemērs netieši apgāž kādu preambulas pretinieku nostādni – pieņēmumu, ka darboties starptautiski un būt Eiropas un pasaules cilvēkam nozīmē zaudēt nacionālītāti un būt nekur īsti nepiederīgam. Vītols bija vairākās zemēs atzīts ievērojams komponistu audzinātājs, 20. gadsimtā viņa Pēterpilī skolotie audzēkņi bija sastopami visos kontinentos. Tomēr Vītola skolotājs N. Rimskis-Korsakovs viņa kompozīciju savdabību izskaidroja ar autora latvisko piederību, labākais draugs Aleksandrs Glazunovs Vītola darbības 25 gadu svinēšanas aktam Pēterpilī komponēja īpašas apsveikuma fanfaras par latviešu tautas melodijām.

Arī mūsdienās daudzi starptautiski atzīti mākslinieki un zinātnieki nebūt neslēpj, bet labprāt deklarē Latvijas piederību, man zināmo skaņu mākslinieku vidū to dara pat Latvijas cittautieši. Vienam otram kosmopolitiskais splīns īstēni izzūd līdz ar ilgstošu darbību ārpus Latvijas. Turpretī dogmatiskie neolīberāļi, kuŗi uzskata valstisku un nacionālu piederību par nevajadzīgu, no šīs, manuprāt, "bērnu slimības" cieš un to izplata tepat uz vietas, bieži vien praksē pasauli neiepazīnuši.

Tiesa, globālīzācija valsts lomu mazina, un starpnacionālie naudas varas turētāji grasās gūt pārsvaru pār demokrātiski vēlētu valsts varas mandātu. Jo vairāk tas jūtam nelīelajās valstīs, kuŗu bu-

džeta apjoms tālu atpaliek no starpnacionālo koncernu gada apgrozījuma. Šo apstākļu ēnā it kā izbālē arī nācijas nozīme. To izjūt pat lielās valstīs, kuŗu politisko nāciju stiprumu līdz šim neviens nav apšaubījis, taču tās sevi šai ziņā aizstāv. Francijas lielā nedēļas izdevuma *Le Nouvel Observateur* ievadnieks Žans Daniēls rakstam "Francija nav mirusi" par moto liek teikumu: "Ne plašsaziņas līdzekļu drūmais tonis, ne mūsu zemē notiekošais nedrīkst apšaubīt Franciju kā nāciju." (17.- 23. okt., 2013, 3. lpp.)

Satversmes preambulas piedāvājums sniedz labu iespēju gan apzināties mūsu šodienas suverēnitātes komplekso un komplicēto raksturu, gan valsts pienākumu neļauties politiskās gribas panīkumam, gan katra atbildību par savu attieksmi pret valsti. Šāds izvērstas atgādinājums nāk īsti laikā, jo vairākus gadu desmitus esam dzīvojuši dziņā noārdīt attieksmi pret agrāko "sovjetisko" valsti un jauna attieksme pret savu tagadējo valsti veidojusies vāji. Vēl vairāk. Vecais skatījums uz valsti kā kaut ko cilvēkam naidīgu pārceļojis arī uz šodien. Dažkārt autobusa pasažieris, atraidīdams vadītāja sniegto biļeti, joprojām sev šķiet labu darījies šoferim un paglābis viņu no "izsūcējas" valsts, bet nesaprot, ka principā ir tuvinājies bankrotam gan pārvaldātāju firmu, gan savā ziņā arī valsti.

Veco, "sovjetisko" ideoloģiju, vismaz tās ārveidu, esam ārdījuši, bet atrodamies gandrīz vai sabied-

Ko Jāzeps Vītols teiktu par Satversmes preambulu?

svarīgi, jo preambulas pretinieku ciniskajos "tviteriskajos" komentāros galvu ceļ latviešu tautas daļā snaudošais nicības gars – mēs jau maziņi, lai jau dara citi, mēs dzīvosim tikai šā tā un kā nebūt, jo neko īsti jau nespējam. Šis gars bijis labi pazīstams sen – gan pirmās atmodas laikā, gan valstij dibinoties, gan vēlāk. Vienaldzības un nihilisma savairošanās sabiedrībā padara vienaldzīgākas un nevarīgākas arī valsts struktūras.

Tāpat kā par demokrātiju, arī par atbildīgu attieksmi pret valsti var nākties cīnīties katru dienu. Atgriezoties pie Jāzepsa Vītola, jāuzsver, ka arī viņam Pēterpils jaunības izšķiršanās būt vai nebūt latviešu māksliniekam un patriotam nepalika vienīgā. Tā it sevišķi arvien no jauna sevi pieteica Latvijas konservatorijas rektora posteni abās pag. gs. 40. gadu pirmās pusēs okupācijās – "sovjetiskajā" un nacistiskajā. Tomēr arī 1943. gadā, kad visvarenā propaganda aicināja nedomāt par nacionālajām interesēm, bet dziedot latviešu asinis ar "jaunās Eiropas" nosaukumu maskētai "kopējai lietai" un kad pats Latvijas vārds tika skausts, – arī tad Vītols, mūža 80 gadu kalnā saņemot mūsu universitātes goda profesora nosaukumu, vietējās vācu nacistu virsotnes klātienē atbildes vārdos nevairījās teikt: "Visa mana mūža darbs ir bijis variācijas par temu – tēvija Latvija." Un nepilnu gadu vēlāk okupācijas un gestapo terrora apstākļos parakstīja Konstantīna Čakstes vadītās nelegālās Latvijas Centrālās padomes memorandu ar prasību par valsts suverēnitātes un demokrātiskas iekārtas atjaunošanu.

Neļausim mūsu valstiskās un nacionālās pašapziņas atjaunotnes piedāvājumam izplēnēt nespēju un negribību atjaunoties! Sargāsimies būt tie, "kas, sevi projām sveicot, laimīgi" (Rainis). Visi, kuŗi domā līdzī notiekošajam, apņemsimies aizstāvēt vārdos, rakstos un darbos labu Satversmes preambulas piedāvājumu, neļausim vienaldzībai un cinismam to sagandēt!

Gaismas Vilks gaismu vilka

Latvijas Nacionālās bibliotēkas direktors **Andris Vilks** intervijā „Latvijas Avīzes” žurnālistei **Vijai Beinertei**

Nākamkamgad tiks atklāta *Gaismas pils*. Kādas ir izjūtas?

Vēl ir tik daudz darāmā, ka par izjūtām nav īsti bijis laika domāt. Nudien nezinu, kā jūtīšos, kad būs pārgriezta lente. Reizēm ir bailes no tukšuma, kas var iestāties. Jūs jau arī zināt, kā ir, kad filma pabeigta. Šķiet, būtu jāpriecājas un jāsvin, bet īstenībā ir tāda divaina sajūta. Tur kaut kāds nesaprotams mehānisms darbojas. Jā, ir gandarījums, tomēr prāts uz milzīgu prieku un svīnēšanu diez vai nesas. Man jau visu laiku ļipa trīc, kā tas būs, kā viss darbosies, vai tiešām viss būs labi. Un tad vēl jautājums: kad mums vai vismaz man vajadzētu justies tā, ka viss patiešām ir pabeigts? Noteikti ne tajā brīdī, kad pārgriezīs lenti, un pat ne tad, kad visa bibliotēka būs pārceļta, bet gan tad, kad jau viss reāli ripos. Taču līdz tam vēl ir milzīgi daudz, ko darīt.

Esmu sapratusi – gandarījuma brīdis pēc padarīta darba ir īss, prieks un īstais gandarījums ir pašā procesā. Tomēr darbs ar filmu vai grāmatu, vismaz man, nekad nav aizņēmis vairāk par 20 gadiem.

Tur jau tā lieta. Tādi projekti kā nacionālās bibliotēkas ātri notiek tikai tajās valstīs, kur lēmumu pieņem viens cilvēks. Baltkrievijā, Uzbekijā, tur prezidents pateica: vajag! – daži gadi, un ir tā bibliotēka. Taču mūsu reģionā nevienai bibliotēkai nekas tā vienkārši nav iedots. Dāņi, zviedri, briti, franči – visi, kas cēlušies, zina: tas ir maratons, tā nav īsā distance. Ir bijuši tādi, kas domājuši – atnākšu, ieraudzīšu un uzvarēšu. Viņi visi ir nogājuši no distances. Te pacietību vajag.

Gaismas pils jau nav tikai būve Daugavas kreisajā krastā, tas ir process, kas notiek valstī un katrā no mums. Ar jūsu pūlēm mazās lauku bibliotēkas ir kļuvušas par īstiem kultūras dzīves centriem. Kā dzīva *Gaismas tīkla* ideja?

Kā jau tas bieži notiek, ideja radās pēc kaskādes principa. Pirmais impulss deva Brunis Rubess. Vēlāk soli pa solim to nostiprināja sarunas ar Karinu Pētersoni un Helēnu Demakovu. Viņas, būdamas ministres, atbalstīja šo lietu, un mums izdevās Nacionālās bibliotēkas ēkas projektā iekļaut arī publisko bibliotēku vienotās informācijas sistēmas izveidi.

Un Trešais tēva dēls?

Tas bija jau nākamais solis. *Gaismas tīklu* Nacionālās bibliotēkas projekta ietvarā atbalstīja Latvijas valsts. Tas kļuva par pamatu, uz kā Bila Geitsa fonds uzcēla Trešā tēva dēla projektu. Valsts bija piešķirusi 12 miljonus latu darbinieku apmācībai un tam, lai katrā bibliotēkā būtu internets un vismaz viens dators, un, kad bibliotēkas jau bija saslēgtas vienotā tīklā, kad tām visām jau bija iedots minimums, ar lielu papildu pienesumu nāca Geitsa fonds, kurš specifiski definēja, ka sniegs atbalstu tieši publiskajām bibliotēkām, nevis skolām vai universitātēm. Tagad

Latvijā ir ļoti lieli interneta ātrumi, mēs lepojamies, ka ātruma ziņā esam 4. vietā pasaulē. Tas ir arī bibliotēku tīkla nopelns. Svarīgi ir arī tas, ka elektroniskās saziņas aprītē tika iesaistīti gados vecāki cilvēki. Latvijā interneta lietotāju senioru skaits pēdējos gados ir audzis straujāk nekā citur Eiropā. Piemēram, internetu ir apguvuši ļaudis, kam bērni un mazbērni dzīvo ārē, jo tā var skaitot, regulāri sarakstīties, uzturēt kontaktus. Tas daudzus ir motivējis. Turklāt ne tikai pilsētnieki, bet arī lauku cilvēki ir iekļāvušies modernajā elektroniskajā vidē. Patiesībā Geitsa fonda mērķis jau ir nevis pašas bibliotēkas, bet gan sabiedrība, cilvēki. Tagad pensionāri elektroniski var veikt banku norēķinus. Ļaudis apgūst iespējas, ko dod elektroniskā saziņa.

Tas ļauj vecākiem cilvēkiem palikt sociāli aktīviem, iesaistīties dažādu procesu apspriešanā un veidošanā.

Noteikti. Taču ir vēl kāds aspekts, par ko es pats nebrīnos, bet daudzi brīnās ļoti. Man savulaik bija laime līdzīgu Geitsa projektu vērot Čīlē, un tur gan mani radīja izbrīnu tas, ka šā projekta iespaidā bibliotēkās krietni pieaudzis lasīto grāmatu skaits. Sākumā šķita: kā tā? Bibliotēkā ir internets, bet viņi saka: par 70 procentiem pieaugusi grāmatu lasīšana. Taču tagad es saprotu – ir izveidojusies vide, kurā pavežas dažādas iespējas, kas saistītas ne vien ar internetu. Cilvēks ierauga, ka te ir ne tikai pieeja internetam, tepat līdzās atrodamas arī grāmatas, periodika. Turklāt Latvijā notika tā, ka bibliotēkas ieguva labākas telpas. Kad braukājām un tikāmies ar pašvaldību vadītājiem, no mūsu puses tas bija nevis strikts nosacījums, bet spēcīgi izteikta vēlme gan. Gods kam gods, katra pašvaldība to uztvēra nopietni. Telpas izremontēja, paplašināja vai pārcēla uz citu ēku, kas bija labākā stāvoklī vai ērtākā vietā. Bibliotēku darbiniekiem tika dota laba apmācību programma, daudzi lauku bibliotekāri varēja aizbraukt pieredzes apmaiņā uz Amerikas Savienotajām Valstīm. Tagad pie mums arī strādā daudz gados jaunu cilvēku.

Bibliotēka vairs nav vieta, kur tāpat vien sēž un lasa, tur tagad notiek dažādi sarīkojumi un norises, cilvēki elektroniskā formātā fiksē pagasta dzīves notikumus, veido informācijas materiālus un tos ievieto bibliotēku mājaslapās. Mums ir daudz bibliotēku, ko pasaulē sauc par *one room library* jeb vienas istabas bibliotēku, kā šeit, kur mēs patlaban atrodamies. (Mūsu saruna notiek redakcijas lasītavā. – V.B.) Tipiski – viens bibliotekārs, kuŗa pārziņā ir trīs līdz pieci tūkstoši grāmatu; viņam, ziemas rītā atnākot uz darbu, jāprot iekurināt krāsnī, jāzina, kur internetā var atrast dažādāzādus zinību jautājumus, jāsarīko dzejas dienas, jāsameklē autors, kas uzstāsies, jāsatavos un jānovada sarīkojums, jānorēķinās ar AKKA/

ANDRIS VILKS,
Latvijas Nacionālās bibliotēkas direktors

- Dzimis 1957. gada 16. maijā Rīgā.
- Kopš 1978. gada strādā Latvijas Nacionālajā bibliotēkā, kas līdz 1991. gadam tika saukta par V. Lāča Latvijas PSR Valsts bibliotēku; sākumā Reto grāmatu un rokrakstu nodaļā, kopš 1989. gada – direktors.
- Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes lektors.
- Latvijas Bibliotekāru biedrības biedrs.
- Biedrības “Laiks kultūrai” biedrs.
- Latvijas Bibliotēku padomes loceklis.
- Eiropas Nacionālo bibliotēku direktoru konferences (CENL) loceklis.
- UNESCO programmas “Pasaules atmiņa” Latvijas nacionālās komitejas padomes priekšsēdis.

LAA par publisko priekšnesumu. Un tas viss – vienam cilvēkam. Taču tagad var just, ka visi pašvaldību vadītāji lepojas ar savām bibliotēkām, saka man: jūs vēl tur ceļat savu *gaismas pili*, bet mums mūsu *gaismas pils* jau ir. Viņi ne vienmēr nojauš, cik ļoti es par to priecājos.

Kā jums šķiet, vai mēs, latvieši, esam lasītāju tauta?

Es domāju, ka jā. Statistika gan rāda grāmatu lasīšanas kopīgo samazinājumu, taču jāsaprot, ka ir mainījusies lasīšanas daba. Ir teksti, kas cilvēkam jālasa tāpēc, ka vajag, – mācībām vai darba dēļ. Ne vienmēr tie ir uz papīra drukāti teksti, bet tas nenozīmē, ka cilvēks nelasa, – bojā acis un lasa no ekrāna. Taču arī šis process ir lasīšana, jo, kolīdz saskaramies ar tekstu, mēs lasām. Otrs iemesls, kāpēc cilvēki lasa, – tas ir patīkami vai lietderīgi. Tas lielākoties attiecas uz daiļliteratūru vai izziņas literatūru. Daudzi lasa, lai pilnītos. Es nepārspīlētu lasītāju skaita sarukumu. Iespējams, mazāk lasa daiļliteratūru, taču tam varētu būt divi iemesli, savstarpēji saistīti, bet varbūt arī nesaistīti. Ir ļoti pieaudzis audiovizuālās informācijas īpatsvars. Tas patiesībā nav nekā jauns. Ir bijuši laiki, kad par istām zinībām tika atzītas tās, ko cilvēks spēj izteikt, sadzirdēt un atcerēties, nevis tās, kas balstītas uzrakstītā tekstā. Faktiski arī mūsu folkloras pamatā ir audiovizuāla atmiņa. Tāpēc grūti teikt, vai tas pats par sevi ir slikti. Cits iemesls: grāmatas izlasīšana pra-

sa laiku, bet dzīves temps ir nenormāli pieaudzis. Protams, galvenā problēma ir mūsu prasmē atšķirt svarīgo no nesvarīgā. Tāpēc es esmu optimists. Cilvēki kādā brīdī nonāks pie atziņas, ka lasīšana ir tā meditatīvā dzīves daļa, kas ir svarīga, jo katrs, kas lasa, redz pats savu filmu. Es, kad lasu, esmu režisors, operātors, scenogrāfs un kostīmu mākslinieks, es visu iztēlojos. Varbūt tas ir galvenais iemesls, kāpēc lasu. Grāmata dod man iespēju meditātīvi pārslēgties citā realitātē.

Realitātē, ko radījusi mana iztēle.

Jā, tas ir radošs pārdzīvojums, ļoti vajadzīgs un svarīgs. Bet es labi saprotu, cik šodien tam grūti atrast laiku. Grāmatu nevar izlasīt tik ātri kā noklausīties koncertu vai noskatīties filmu.

Kas jums bērniībā lasīja priekšā un ko?

Vecmāmiņa lasīja. Taču man laimējās – viņa ne tikai lasīja, bet arī stāstīja pasakas, ievilkā mani iztēles pasaulē. Un tāpēc arī es lasīju grāmatas saviem bērniem. Tā ir vēl viena ļoti svarīga lieta. Vecākiem vajadzētu uzmanīties ar tām gatavajām audiogrāmatām. Jā, ieskaņojumi ir smuki, aktieris ierunājies ar izteiksmi, ar pavadošajiem efektiem, bet ne jau tāpēc bērnam to vajag. Tētim vai māmiņai nav jāsatraucas par savas balsis skanīgumu, dikciju vai aktieriskajiem dotumiem. Bērnam ir svarīgs emocionālais kontakts. Tā vecākiem ir viena no galvenajām iespējām izveidot saiti un komunikāciju ar

bērniem. Laiks, kad mēs lasām bērniem priekšā, ir vērtīgs un piepildīts laiks. Turklāt tas ir tik īss – daži gadi, un tad jau viņš pats lasīs, vairs nelūgs. Bet atcerēsies to visu mūžu. Bērns aizmirsīs, kas viņam dots ēst vai vilkts mugurā, bet atcerēsies priekšā lasīto.

Kā notika jūsu profesijas izvēle?

Mazliet smieklīgs un pilnīgi nejaus stāsts. Mana sieva ir mana skolas biedrene, daudzus gadus vienā klasē mācījāmies. Kad beidzām vidusskolu un bija jāizvēlas, ko darīt, es biju tā izšķīdis, ka nezināju, kurp iet. Līdz 10. klasei biju pārliecināts, ka būšu ģeogrāfs, taču sapratu, ka tas nav viss, kas mani interesē. Domājot prāgmātiski, nolēmu, ka varētu stāties ekonomistos, bet man algebrā bija robs, gāju uz kursiem universitātē, līdz bija palikusi viena diena, kad jāizšķiras, kur iesniegt dokumentus. Domāju, varētu stāties vēsturniekos, vēl varētu studēt mākslas vēsturi vai filoloģiju. Un tad es apjautājos savai draudzenei, kur viņa stāties. Bibliotēkāros. Biju pārsteigts: vai tad ir tāda speciālitāte? Un pēkšņi tāds kā klikšķis – pat nezinu, kas īsti nostrādāja, bet es iesniedzu papirus *bibliotēkāros*. Pirmajā kursā lekcijas grāmatniecības vēsturē mums lasīja Aleksejs Apinis, tolaik Valsts bibliotēkas Reto grāmatu un rokrakstu nodaļas vadītājs. Tā praktiski no pirmās lekcijas man bija skaidrs, kas mani interesē. Un jau kopš 1978. gada, vēl 3. kursa students būdams, sāku strādāt *retumos*. Domāju rakstīt doktora disertāciju, taču Apinis, pensijā aizejot, atstāja mani savā vietā. Domāju, visu mūžu laimīgi sēdēšu tajā brīnišķīgajā vidē, kur gaisms tik noslēpumaini smaržo, kur nāk interesanti lasītāji – Imants Lancmanis, Imants Ziedonis, daudzi zinātnieki. Man tur patika. Rikoju izstādes, vadīju bērniem ekskursijas, stāstīju par vecajām grāmatām, lasīju lekcijas, nodarbojos ar pētniecību...

(Turpinājums 8. lpp.)

Gaismas Vilks gaismu vilka

(Turpināts no 7. lpp.)

Un tad...

Un tad sākās lielās pārmaiņas. Kādu mēnesi mani mēģināja pārliecināt, ka vajag uzņemties bibliotēkas vadīšanu. Es turējos pretī, cik spēju, bet tad Ojārs Rubenis atveda uz bibliotēku toreizējo kultūras ministru Raimonu Paulu, sasauca sapulci un teica, ka Vilkam jāvada bibliotēka. Darbinieki atbalstīja, tas bija svarīgi. Man nekas cits neatlika kā piekrist. Toreiz bija tāds divains laiks, tagad tā nemaz nevarētu, būtu jāriko konkurss.

Jūs pieminējat savu sievu. Kuŗā brīdī sapratāt, ka Aira ir istā un vienīgā?

Paldies jāsaka Baibai Danovskai, mūsu dziedāšanas skolotājai. Sākās ar to, ka viņa mūs abus izmeta no koŗa. Vienīgos no klases izbrāķēja, ziloņi esot uz ausīm uzķāpuši. Tad nu mums, kamēr citi dziedāja, vajadzēja iet kaut kur staigāt. Tā tas arī sākās. Mēs visu darījām kopā – kopā mācījāmies, kopā braukājām pa Latviju, kopā atpūtāmies, viss bija kopā. Tāpēc bīdināšana... tas vairs nešķīta svarīgi. Mēs apprecējāmies tikai 1979. gadā, kad jau četrus gadus bijām bijuši kopā. Pat nezinu, vai formālā puse kaut ko mainīja mūsu attiecībās. Nebija pat īpašu kāzu, viss notika šaurā lokā. Mēs tam neveltījām lielu uzmanību.

Tad jau var teikt, ka jums ir divas mūŗa mīlestības – Aira un grāmatas.

Jā. Grāmatas plašākā kontekstā, viss, kas ar grāmatām saistīts. Vide un cilvēki, kas tās veido, arī

Foto: Evija Trifanova / LETA

saturš. Grāmatas manā dzīvē ir neatņemamas. Pieķeru sevi, ka, ieejot mājā, kur agrāk neesmu bijis, uzreiz dodos pie grāmatu plaukta, pat neaicināts un atļauju neprasijs.

Grāmatas stāsta par cilvēkiem, kas ap tām dzīvo. Redzot grāmatu, kas uz galda, var saprast, ko cilvēks šobrīd domā. Kāda jums pašam patlaban ir grāmata uz galda?

Jauns, talantīgs vēsturnieks Jānis Šiliņš ir uzrakstījis doktora darbu, kas nācis klajā grāmatā "Padomju Latvija 1918 – 1919". Zinātnieks ir izpētījis ļoti sareģītu periodu, racies caur archīvu materiāliem un publikācijām. Mēs it kā saprotam: Stučkas valdība – tas ir slikti. Bet, īsti kas un kāpēc ir slikti, to neviens līdz šim

nebija kārtīgi izpētījis un argumentējis. Nedomāju, ka autoram tas bija īpaši patīkams darbs, taču rezultāts ir ļoti interesants un vērtīgs, to es patlaban lasu.

Jūs esot teicams pavārs. No grāmatām vai pēc izjūtas?

Pilnīgi pēc izjūtas. Paradoksāli, mans patēvs ir profesionāls pavārs ar augstskolas izglītību, taču mājās viņš ēdienus negatavoja, viņam pietika ar to, ko darīja darbā. Viņš "Astoriķā" bija šefpavārs. Tātad nevar teikt, ka es būtu viņa zinību pārmantotājs un mācekļis. Sākās viss spontāni, reiz uztaisīju spaģeti Boloņas mērcē, toreiz tas bija kaut kas īpašs. Man sanāca, un tā tas aizgāja. Darba dēļ nākas daudz braukāt pa pasauli, varbūt tāpēc man patīk etnokulinārija, pie-

mēram, ungāru gulašs, taizemiešu un ķīniešu ēdieni. Reizēm jau arī grāmatās kādu recepti apskatos, tomēr man labāk patīk improvizēt. Piemēram, no sava igauņu drauga iemācījos vārit plūmju zupu, taču viņa recepti esmu krietni paplašinājis un uzlabojis. Diemžēl tagad to izvārit ir gandrīz neiespējami, jo nav svarīgākā komponenta – ļoti skābu žāvētu plūmīšu, kas lielākoties aug mūsu reģionā, tādas zilas, nelielas. Rūpnieciski tādas te nežāvē. Kādreiz varēja dabūt no Ukrainas vai Serbijas, tās plūmes bija labas. Bet tās, kas no Itālijas un Spānijas, ir saldās un jūk ārā, padara zupu nebaudāmu. Pēdējo reizi es plūmju zupu rakstnieku mājā izvāriju 2009. gadā, kad tīrgū biju atradis serbu plūmītes.

PAULS DAMBIS

Ierasti agrāk, pag. gs. 90. gadu sākumā, Ziemsvētku laikā opera atjaunoja Džana Karlo Menoti bērnu operu, kuŗas iestudējumā aktīvi piedalījās Andrejs Jansons. „Amāls un nakts viesi” pulcināja kuplu bērnu auditoriju, jo dziesmas bija simpātiski melodiskas, sižets svētkiem atbilstošs un diriģents to visu ar sirsnību un aizrautību sagatavoja. Tā bija teicama Ziemsvētku dāvana, un bijušie mazie klausītāji, tagad studenti un docētāji, to labi atceras.

Šogad dāvana nedaudz savāda – ne vairs bērniem un arī diezin vai nopietniem opermīļiem – Sergeja Prokofjeva mūzikālā burleska pēc venēcieša aristokrata Karlo Goci (*Gozzi Carlo*, 1770-1806) Goldoni vēltītās satiras *Fiaba dell' amore delle tre malarance* jeb angļiski *The love of three oranges*, kas latviski pārsaukta „Mīlestība uz trim apelsīniem”. Gribu atgādināt, ka Goci ir arī slavenās Turandotas pasakas autors.

Prokofjevs šo operu rakstīja, dzīvodamies pa ārzemēm no 1919. līdz 1921. gadam. Tas bija Krievijas revolūcijas un krievu futūrisma ziedu laiks. Viņš bija dedzīgs Vissavienības proletāriskās mūzikantu asociācijas dalībnieks līdz pat 1929. gadam, kad komunisti asociāciju likvidēja

un daļu tās biedru apšāva. Prokofjevs to laiku pavadīja ASV, kur notika arī šīs operas pirmizrāde (1921.? vai 1929.g?). Pirmizrāde izgāzās ar pamatīgu skandalu. „Šeit ir dažas temas (domājams maršs no 1. cēliena - P.D.), un te ir cenšanās ar tām kaut kādi manipulēt. Diemžēl tam kopumā nav nekāda efekta, vienīgi netikami trokšņu blāķi... Orķestris ir cēls instruments, tas centās bezcerīgi kaut ko svarīgu izspēlēt no šīs operas „Mīla uz trim apelsīniem” partitūras.” Tā rakstīja *New York Times* 15. februārī 1922. gadā Richards Oldrichs. Pēc tam šo operu šad un tad mēģināja iestudēt viens otrs operteātris, bet bez panākumiem. Vēl šodien.

Komponists šo darbu daļēji svītrojās no sava „oficiālā darbu saraksta”. Padomju izdevumos tā nav atrodamā līdz pat 70. gadiem.

Ne velti pats autors 1948. gadā oficiālā vēstulē PSRS Mākslas lietu komitejai un PSRS Komponistu savienībai par to un citiem saviem jaunības gadu sacerējumiem rakstīja: „...teikšu par sevi: formālisma elementi bija manā mūzikā pirms 15-20 gadiem. Kaite pārgāja, acīmredzot nākot saskarē ar Rietumu strāvojumiem. Pēc avīzes *Pravda* at-

maskojuma, pēc VK(b)P CK norādījuma par formālisma kļūdām Šostakoviča operā es ilgi domāju par radošajiem paņēmieniem manā mūzikā un nācu pie slēdziena **par šāda ceļa nepareizību**” (*Sovetskaja muzika*, 1948.1).

Interesanti, ka Prokofjevs pārdomāja Šostakoviča nelaimi, bet ne savu, jo arī viņa vārds bija „kritizējamo” sarakstā... Tā ir vēsture, un nav svarīgi, ko šis vīrs domājis par saviem lielajiem laikabiedriem, kuŗi neko tādu neatlāvās publicēt.

Lai gan pielūdžēju pulks ir liels, īpaši Krievijā un arī Latvijā, Sergejs Prokofjevs ar savu daiļradi gravitē tālākās orbitās. Viņa mūzika ir veikli uzsūkusi Bēlas Bartoka ritmisko dinamismu, Stravinska spēles ar harmonijām un stiliskos momentus („Kāziņas”, „Svētpavasaris”, „Petruška” u.c.), kaut komponists pats apgalvo, ka viņam ir „zemi mūzikas kritēriji”. Viņš nemīlēja savus lielos laikabiedrus, bet veikli viņus apzaga. „Es esmu pilnības paraugs, un tas liek man lietderīgi izmantot savu laiku” (no S. Prokofjeva Piezīmju grāmatīņas, *Paris: Edition du Seuil*, 1960.g., 127.lpp.).

Opera „Mīlestība uz trim apelsīniem” par „pilnības paraugu” nav nosaucama. Kaut *Dienas*

apskatniece to vērtē kā „sulīgu humora un parodiju šarmu”.

Radošā brigāde bija aicināta no Krievijas. Režisors Aleksandrs Titels, scenogrāfs Vladimirs Arefjevs, kustību režisore Irina Sipunova. Lomās Nacionālās operas mākslinieki – Romāns Poļisadovs, Jānis Apeinis, Ilona Bagele, Aira Rūrāne, Irma Pavāre u.c.

Mūsu dziedoņi beidzot tikuši pie lomām, taču nesaprot, ko ar tām iesākt, jo sižets ir nesakarīgs un chaotisks. Gribēti uzspēlētie joki šodien skan pliekani, trokšņainais orķestris ķemojas ar parodētiem klasisko temu nogriežņiem, no vokālajām partijām prātā nepaliek itin nekas. „Skābo grimašu humors”, brutālitate, huliganisms uz skatuves jau izdzīvots 80. gados daudzos Latvijas teātros, šodien tas vairs nelielas *fair* vai „seksiģi”.

Pag. gs. 20.gados ekspresionisms uzdzina uz skatuves dažādus tipus. Arī Albana Berga „Vocēka” un „Lulu” varoņi nav nekādi džentelmeņi un lēdijas, bet tajos satira un groteska pastiprina galveno lomu psiholoģisko bezdibeņu nojausmas. Šīs operas mūzikālo pusi, šķiet, dzemdinajis prāta chaoss. Chaotiska ir arī solistu rosišanās Maļeviča „suprematisko” bilžu reprodukciju

Tur ir smalks aromats – kaut kas no kūpinājuma, kaut kas no žāvējuma. Mājinieki vienmēr slavē manu gulašu transilvāniešu gaudmē, kam līdz ar teļa vai liellopa gaļu vēl skābētie kāposti pievienoti. Tas man tīri labi sanāk. Uzbeku draugi man iemācīja plovu taisīt. Bet tā ir riskanta spēle, galvenais, – precīzi jāzina, cik daudz ūdens jālej, lai nav putrā vai ciets. Pārējais viss ir vienkārši. Plovs ir interesants, jo tur gan cep, gan sautē, gan vāra. Kārtīgu plovu taisa divpadsmit stundu.

Un tagad, mūsu sarunas divpadsmitajā stundā, pēdējais jautājums: ko jūs varētu novēlēt mūsu lasītājam, tātad latviešu tautai, mums visiem gadu mijā?

Tagad ir smags laiks. Pēc traģiskajiem notikumiem visi dzīvo minējumos, ko tas nozīmē, runā par zīmēm, par to, ka ilgāk tā vairs nedrīkst turpināties. Ir pārākta kritiskā robeža, un mēs neviens nevaram par to nedomāt. Taču mums ir ne tikai jārunā par to, bet arī jādara tā, lai nekas līdzīgs neatkārtotos. Lai zaudējuma sāpes, kas mūs vienoja, dotu mums spēku iesaistīties pārmaiņu procesā. Lai notiktu darīšana, nevis tikai runāšana.

*
Pateicamies žurnālam *Mājas Viesis* par sadarbību šās publikācijas tapšanā.

Ziemsvētku velte Latvijas Nacionālajā operā

fonā, ceļa rullis uz skatuves ir labākā atslēga šīs operas apjēgai.

Kaut kas Latvijā pēdējā laikā nogājis greizi. Jau kuŗo reizi no vēstures atkritumu groziem tiek ārā celti sava laika „nedzīvi dzimušie” gara darbi. Tā bija ar šī paša komponista kantāti Oktobra revolūcijas 20. gadadienai, tagad ar šo operu. Katrs šāda brāķa sagatavojums, iestudējums, atskaņojums maksā lielu naudu. Nodokļu maksātāju naudu. Arī manējo. Un es nemaz neesmu par to sajūsmīnāts, jo, šķiet, tas tiek darīts tišuprāt, lai pakāpeniski minimālizētu pretestību pret muļķības slūžu atvēršanu. Šī latviešu neveselīgā *fascinācija* pret banalitāti, seklumu, ziņģiskumu domāšanā nav tikai vēsturiska dīvainība. Tā kļuvusi par kultūras marketinga sastāvdaļu. Ieslēdziet tīmekli: viens klikšķis, un jūs jau esat Padomju Krievijā 30. gados. Vēl mazliet, un tūdaļ parādīsies visu tautu tēvs – ūsainais, kuŗu acīmredzot tīko ieraudzīt ne viens vien Latvijā dzimušais un brīvā Latvijā izglītojis.

Nu tā! Manuprāt, no Ziemsvētku dāvanas iznācis tikai tāds zvirbuļa *pardiens*. Ar šo skanīgo noti arī pietiks.

Daudz labas mūzikas Jaunajā gadā!

REDAKCIJA IESAKA

2014. gada Eiropas kultūras galvaspilsētas
interesantākie sarīkojumi un norises

JANVĀRIS

15. janvāris – 19. janvāris
Dažādās vietās Rīgā
Eiropas kultūras galvaspilsētas
gada atklāšana

Eiropas kultūras galvaspilsētas gads Rīgā tiks atklāts ar vairākām īpaši izveidotām izstādēm, īpašām akcijām un norisēm dažādās Rīgas vietās visplašākajai auditorijai. Atklāšanas sarīkojumi iezīmēs visa turpmākā Eiropas kultūras galvaspilsētas gada norises un programmas saturu.

15. janvāris – 31. decembris
Latvijas Dabas muzejā
Dzintars laiku lokos

Šī ekspozīcija būs pirmais pieturas punkts Eiropas kultūras galvaspilsētas muzeju projektā "Dzintara ceļš". Ekspozīcija iepazīstinās ar Baltijas dzintaru, rādot tā dabiskās formas, krāsu toņu daudzveidību un nozīmīgo vietu pasaules dzintaru depozītu vidū. Ekspozīcijā tiks akcentēts mūsdienīgais dzintara izmantojams zinātnē.

16. janvāris – 16. marts
Latvijas Nacionālajā bibliotēkā
No Johansona līdz Johansonam

Kinētiskās mākslas izstādē septiņi Latvijas mākslinieki, kas pārstāv trīs dažādas paaudzes un katrs savā laikā bijuši spilgti novāroti, ar saviem mākslas darbiem atklās stāstu gan par Latvijas mākslas un kultūras vērtībām, gan tās vēstures griežiem. Izstādē pārstāvētie mākslinieki: Gustavs Klucis (1895–1938), Kārlis Johansons (1890–1929), Valdis Celms (1943), Jānis Krievs (1942), Artūrs Riņķis (1942), Gints Gabrāns (1970) un Voldemārs Johansons (1981).

17. janvāris – 20. aprīlis
LNMM izstāžu zālē
"Arsenāls" 1914

Izstādē būs sakopotas vizuālās mākslas liecības par Pirmo pasaules karu kā atskaites punktu 20. gs. Eiropas vēsturiskajā, sociālajā un kultūras attīstībā. Izstādē tiek organizēta sadarbībā ar Eiropas valstu nacionālajiem mākslas muzejiem.

18. janvāris
Rīgas ielās, posmā starp veco un jauno bibliotēku

Grāmatu draugu ķēde
Atklājot Eiropas kultūras galvaspilsētas gadu Rīgā, ikviens ir aicināts simboliski sadoties rokās par kultūras vērtībām, to saglabāšanu un tālāknešanu. Kopīga grāmatu draugu ķēde apliecinās vērtību sistēmu Rīgā un Latvijā, no rokas rokā nododot grāmatas no vecās Latvijas Nacionālās bibliotēkas ēkas uz Gaismas pili.

17., 19. un 21. janvāris
Latvijas Nacionālajā operā
Richarda Vāgnera opera "Riencl"
Multimedāls operas uzvedums, ko veidos starptautiska radošā grupa.

FEBRUĀRIS

15. februāris
Bastejkalnā
Rīgas ziemošanās
Jauna ziemas tradīcija, kas apvieno karnevālu norises ar kultūras, sporta izklaidēm visu vecumu pilsētniekiem un pilsētas viesiem. Sarīkojuma nobeigumā Ziemas balle: masku parāde, sportiskas izklaides un sacensības, mākslinieku meistardarbnīcas, dažādi priekšnesumi un dejas.

MARTS

12. un 13. marts
Latvijas Nacionālās operas Jaunajā zālē
Šachs

Kristapa Pētersona operas "Šachs" pasaules pirmizrāde, kas veltīta Burvim no Rīgas, pasaules čempionam šachā – Michailam Tālam.

Iestudējuma radošajā komandā – diriģents Ainārs Rubiķis,

Londonā rezidējošais latviešu choreografs Kirils Burlovs, režisors Viesturs Meikšāns, scenogrāfs Reinis Suchanovs un franču videomākslinieks Carlos Franklin.

13. marts – 25. augusts
Latvijas Dzelzceļa muzejā
re:visited

Izstādē būs eksponēti ārvalstu mākslinieku 15–20 darbi, kas izpelnījušies ievēribu kādā no pēdējo gadu Eiropas mākslas bienālēm.

15. marts – 16. marts
Amber Songs

Koncertā "Amber Songs" tiks atskaņotas latviešu tautasdziesmas dažādu valstu komponistu apdarē. Ideja ir populārizēt jaunu koŗa repertuāru, kas balstīts latviskajā identitātē. Piedalās jauniešu koris "Kamēr...", diriģents Jānis Liepiņš un 20 komponisti/dziesmu apdarinātāji no visas pasaules, kuŗi šā projekta ietvaros strādājuši ar latviešu tautasdziesmām.

27. marts – 30. novembris
Brīvības ielas un Elizabetes ielas krustojumā

Pieminekļu kari
Objekts, uz kuŗa pēc kārtas tiks eksponēti četru valstu – Krievijas, Vācijas, Zviedrijas un Polijas – mākslinieku veidoti pieminekļi. Tie būs eksponēti kontekstā ar vēstures materiāliem par Vācijas, Krievijas, Polijas un Zviedrijas vēsturisko ekspansiju Latvijā. Skatītājiem būs iespēja fotografēties uz objekta fona, sevi simboliski padarot vēl par vienu – galēji subjektīvu ekspozīcijas objektu.

31. marts
Lielaļā gildē
Windstream 2014 Bacha zīmē

Bacha 329. dzimšanas dienā Projekta "Windstream 2014 Baha zīmē" ietvaros notiks koncerts par godu Johana Sebastiana Baha dzimšanas dienai. Pūtēju orķestris "Rīga" diriģenta Mārtiņa Ozoliņa vadībā atskaņos Bacha mūzikas aranžējumus pūtēju orķestrim, kuŗi pasūtīnāti latviešu komponistiem.

APRĪLIS

4. un 11. aprīlis
Rīgas Domā
Bachs. Pasija. Rīga, Marka un Lūkas pasijas

Koncertu seriĶā "Bachs. Pasija. Rīga" tiks atskaņota Johana Se-

bastiana Bacha mazpazīstamā "Marka pasija", kā arī īpaši šai koncertu seriĶai veltītais jaunadarbs – Ērika Ešenalda "Lūkas pasija", kas būs tās pasaules pirmatskaņojums. Šos skaņdarbus Rīgas klausītāji varēs baudīt augstvērtīgā interpretācijā: diriģents Sigvards Kļava un Latvijas Radio koris sadarbosies ar orķestri "Sinfonietta Rīga" un Eiropas labākajiem baroka mūzikas solistiem.

11. aprīlis – 30. jūnijs
Mākslas muzejā "Rīgas Birža"
Vija Celmiņa. Darbi

Vijas Celmiņas darbu izstāde, kuŗas kurātore ir Elita Ansons. Izstādē būs iekļautas mākslinieces gleznas, zīmējumi, grafika. Ši būs nebijusi iespēja iepazīties ar pazīstamās mākslinieces daiļradi, kas no 20. gs. 60. gadiem iekļauj popmākslas, fotoreālisma un konceptuālisma izpausmes. Izstādes atklāšanā piedalīsies arī pati māksliniece.

13. aprīlis
Mākslas muzejā "Rīgas Birža"
Svētdienas sarunas muzejā

Tikšanās ar mākslinieci Viju Celmiņu. Sarunu vadīs izstādes kurātore Elita Ansons.

15. aprīlis – 1. novembris
Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzejā

Dzintars mītiskais un zinātniskais

Izstāde parādīs dzintara un cilvēka mijiedarbību no laikiem, kad Baltija Vidusjūras tautām bija mītiska dzintara zeme. Ko par dzintara izmantošanu rakstījuši Avicenna, Tacits, Plīnijs? Dzintars mūsdienās un Latvijas zinātnieku devums tā pētniecībā un jaunu izstrādājumu izveidē. Eksponāti no Latvijas un citu valstu muzejiem.

22. aprīlis – 31. decembris
Rīgas Kino muzejā un kinoteātrī "Splendid Palace"

Kino trofejas
Projekta "Kino trofejas" ietvaros tiks atklāta un līdz gada beigām būs apskatāma izstāde par kino repertuāru laika posmā īsi pēc Otrā pasaules kara. Izstādē būs divas galvenās tematiskās līnijas. Sadaļa, kas visciešāk sašlēgsies ar filmu programmu, būs veltīta kino repertuāra politikai pēc kara gados. Tiks eksponēti gan filmu fragmenti, gan tā laika kino repertuāra publikācijas, preses materiāli u. c. Otrā izstādes tema veltīta kinoteātru architektūrai šajā laika posmā.

24. aprīlis – 30. aprīlis
Rīgas Kino muzejā un kinoteātrī "Splendid Palace"

Kino trofejas Projekta "Kino trofejas" ietvaros būs skatāma filmu programma no kinoteātra "Splendid Palace" pag. gs. 40., 50. gadu repertuāra. Tā būs sava vei-

da laika mašina, lai no nākotnes nonāktu atpakaļ pagātnē stāļnisma pēdējos gados.

24. aprīlis – 26. aprīlis
Kino "Splendid Palace" un Rīgas Kongresu namā, Latvijas Radio 1. studijā

"Rīga Jazz Stage"
Starptautiskajā džeza mākslinieku konkursā "Rīga Jazz Stage 2014" piedalīsies jaunie mākslinieki vairāk nekā no 15 valstīm. 2014. gada konkursā mūziķi sacentīsies divās kategorijās: "Jazz Vocal" un "Jazz Saxophone".

25. un 26. aprīlis
Latvijas Nacionālajā operā
Latviešu komponisti pasaules choreografu baleta versijās

LNO pasaules pirmizrādi piedzīvos trīs jauni baleta viencēlieni ar izcilu latviešu komponistu – Pēteru Vaska, Richarda Dubras un GeorĶa Pelēča mūziku. Latviešu komponistu mūzika patiesi uzrunājusi spilgtākos mūsdienas ārvalstu choreografus: Demisu Volpi (Demis Volpi), Mario Radačovski (Mário Radačovský) un Timu Raštonu (Tim Rushton).

30. aprīlis – 30. septembris
"Stūra māja" Brīvības ielā
Likteņa lietu muzejs

Izstādi veido rīdzinieku muzejam uzticētās lietas un priekšmeti, kas mainījuši to īpašnieku dzīvi un vienmēr bijuši viņiem līdzās. Jauns personiskās vēstures priekšmetu muzejs, ko rīdzinieki būs veidojuši paši. Ekspozīciju papildinās videoekrāni ar priekšmetu stāstiem. Tiks izdota grāmata "Likteņa lietas", kuŗā būs sakopoti spilgtākie stāsti un priekšmetu attēli. Projekta autore – režisore un žurnāliste Ilona Brūvere. Mākslinieks – Artis Rutks.

30. aprīlis – septembris
"Stūra māja" Brīvības ielā
Latvieša koferis

Ļauzu izbraukšana no Latvijas ir notikusi daudzos vēstures periodos, kuŗus ar individuālu stāstu un cilvēku pieredzes starpniecību paredzēts atspoguļot izstādē. Galvenais izstādes simbols ir koferis. Kofeŗa piepildīšana ir aizbraucēju izšķiršanās par vērtībām – ko ņemt līdzi un ko atstāt. Izstādes fokusā būs priekšmeti, kas izstāstīs stāstu ar savu īpašnieku atmiņu, vēsturisku fotografiju, video un audio materiālu, datorgrafikas un animācijas palīdzību. Arī apmeklētājiem tiks lūgta atbilde uz jautājumu – ko tu ņemtu līdzi, ja rīt būtu jāatstāj Latvija uz nezināmu laiku?

30. aprīlis – 30. septembris
"Stūra māja" Brīvības ielā
Izstaigā "Stūra māju"!

Okupācijas muzeja projekts "Stūra māja" dos iespēju visplašākajai sabiedrībai iepazīties ar bijušās Valsts Drošības komitejas jeb čekas galveno mītni Rīgā, izveidojot izstādi par tās darbību Latvijā un sagatavojot ēkas apskates maršrutu. Cilvēki varēs apskatīt ieslodzījuma kameras, pagrabus, pastaigu laukumus, pratināmo personu pārvadājamo liftu un izmeklētāju kabinetus. Tas būs atklājums jaunajai paaudzei un valsts viesiem, kā arī piemiņa tiem, kas cietuši čekas ēkas sienās.

(Turpinājums sekos)

VALIJA BERKINA

Eiro – Latvijas ikdienā

Jaungada naktī kopā ar Latvijas Ministru prezidentu Valdi Dombrovski pirmās eiro banknotes (10 eiro) pie bankas „Citadele” Rīgā svinīgā ceremonijā izņēma arī Igaunijas premjers Andrus Ansips, latviešu valodā sacīdams: „Latvija, esi laipni aicināta Eirozonā!” Klātesošie teikto uzņēma ar lielām gaviļiem. Un nu eiro ir kļuvis par visas Latvijas ikdienu.

Pirmās banknotes izņemšanas ceremonijā piedalījās arī finanču ministrs Andris Vilks un Latvijas Bankas prezidents Ilmārs Rimšēvičs. Dziesmu svētku virsdiriģenta Inta Teterovska vadībā dziedāja jauniešu koris „Balsis”. Tūdaļ pēc 2014. gada 1. janvāra eiro tapis pieņemts visā Latvijā. To apliecina rindas pie bankomatiem un aktīvas diskusijas sociālos tīklos.

Astrologi.lv gadu mijā ieteica: „Pirmos eiro tērējam, tikai sākot ar 2. janvāri plkst. 19:30. Vislabāk – 3. janvārī. Lai naudas lietās veicas!”

Swedbank Latvija paziņoja, ka bankas pakalpojumus tikai Jaungada naktī vien no 00:00 līdz 7:00 ar maksājumu kartēm izdarīti gandrīz 7000 pirkumi un 3600 karšu darījumi bankomatos, bet līdz plkst. 17 notikuši 25 500 darījumu un klienti izņēmuši kopsummā vairāk nekā 2 miljonus eiro.

Latvijas iedzīvotāji bija aktīvi gatavojušies eiro ieviešanai. 2013. gada sākumā aprītē bija 1,2 miljardi latu, bet gada beigās uz pusi mazāk – 630,8 miljoni

latu skaidras naudas. Informācija no veikaliem, viesnīcām, restorāniem, degvielas uzpildes stacijām liecina, ka kases aparātu un terminālu pārprogrammēšana uz eiro noritējusi veiksmīgi. Euro valūtai pielāgotas 106 valsts un 424 Latvijas pašvaldību informācijas tehnoloģiju sistēmas. Viss pārbaudīts un strādā, informē Finanču ministrijas valsts sekretāre Sanita Bajāre.

Latvijas Bankas Kases un naudas apgrozības pārvaldes vadītājs Jānis Blūms stāsta: „Euro monētas ar *Mildu* ir skaistākās monētas eirozonā. Tomēr ir bažas, ka šīs monētas „izšķīdīs” lielajā eirozonā. Tāpēc mēs rūpēsimies,

lai šīs monētas regulāri tiktu piekaltas klāt. Kolekcionāri no Eiropas jau tagad izrāda lielu interesi, bet mēs gādāsim, lai vēl ilgi varētu sevi atgādināt Eiropā.”

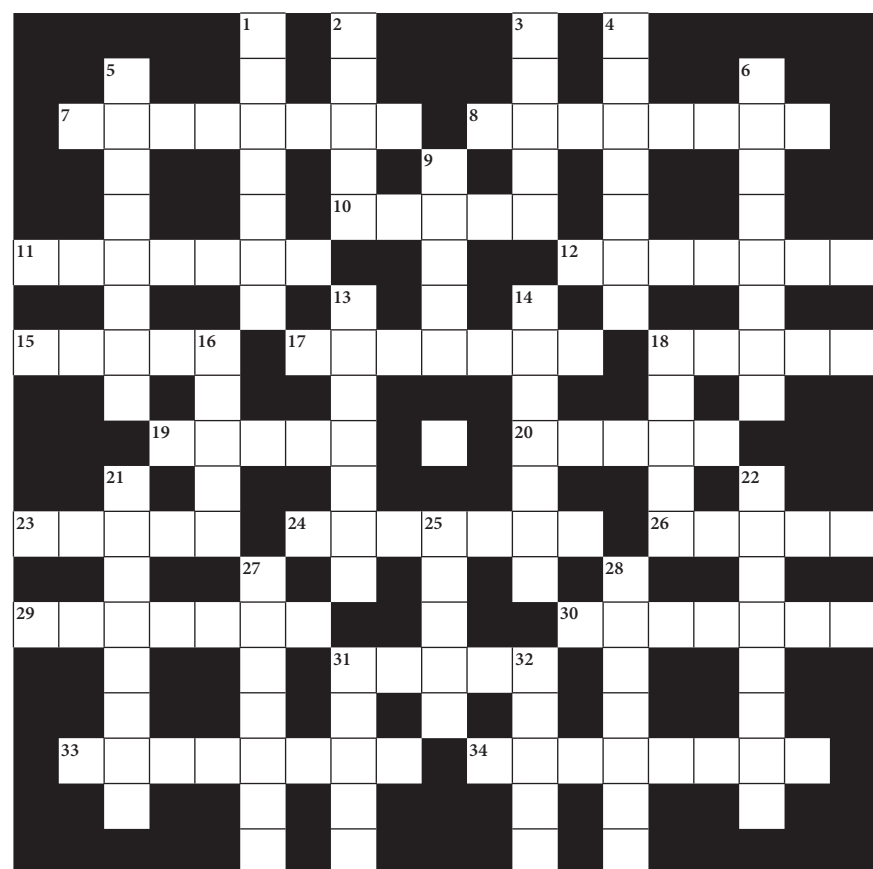
Mazie veikaliņi visā Latvijā līdz 15. janvārim diemžēl ir slēgti, jo rociņa nav tik liela, lai tirgotos vienlaikus abās valūtās – latos un eiro.

„Euro pozitīvi ietekmējis ziedojumu kustību lielveikalos. Ziedojumu kastītes tur pildās neredzētā ātrumā. Saziņā ar lielveikaliem noskaidrots, ka kastītēs lielākoties met naudas makā palikušos latos un santimus.

Tātad jaunā eiro valūta arvien vairāk ieņem savu vietu Latvijā!

Sastādījis KĀRLIS PĒTERSONS

KRUSTVĀRDU MĪKLA

lidzekli pārvadājami priekšmeti. 4. Pamudinājums uz darbību. 5. Neaizņemtas, brīvas. 6. Augstākās mācību iestādes audzēkņi. 9. Dabiska vai mākslīga ala. 13. Tikumīgas. 14. Priekšnieks kazaku karaspēkā. 16. Piena produkts. 18. Upe Anglijā. 21. ASV prezidents – amerikāņu tautas nacionālais varonis. 22. Sacensība, kuŗas mērķis ir noskaidrot tās labākos dalībniekus. 25. Mājas govs priekštecis. 27. Augstāko amatpersonu miesas sargi senajā Romas republikā. 28. 1988. gada Ziemas olimpisko spēļu galvaspilsēta. 31. Vissenākie indiešu literatūras pieminekļi. 32. Kaņģu garīdznieks Francijā.

Krustvārdu mīklas (BL Nr. 1) atrisinājums
Pārskaitļi. 2. Vaidava. 4. Liegans. 6. Pakulas. 8. Pakakle. 10. Parunas. 12. Pieaugt. 14. Pasaule. 16. Samirkt. 18. Pamiers. 20. Kompots. 22. Pampums. 24. Plūksna. 26. Parkets. 28. Alsunga.

Nepārskaitļi. 1. Alūksne. 3. Pajumte. 5. Liedāgs. 7. Daugava. 9. Saturns. 11. Kamanas. 13. Rituāls. 15. Pasakas. 17. Paraugš. 19. Paliels. 21. Noliekt. 23. Vampirs. 25. Slīpēt. 27. Sarkoma.

Līmeniski. 7. Pilsētvalsts Romā. 8. Lidzvērtība. 10. Dabas parādība. 11. Liels kaķu dzimtas dzīvnieks. 12. Plaši iecienīts. 15. Bišu tēviņš. 17. Neliela ūdenstece. 18. Sarunu teksts kinokadrā. 19. Angļu rakstnieks (1866-1946). 20. Pilsēta Zviedrijas dienvidos. 23. Ugunsdrošs metalla skapis vērtlietu glabāšanai. 24. Ciets,

biezs papīrs. 26. Tirgus laukums un tautas sapulču vieta senās Grieķijas pilsētās. 29. Latviešu ērģelnieks (dz. 1946). 30. Mākslīgu matu veidojumi. 31. Poēmas „Straumēni” autors. 33. Žņaudzējčūska. 34. Pilsēta Spānijas ZR.

Stateniski. 1. Augstāko mācības iestāžu vadītāji. 2. Vācu filozofs (1724-1804). 3. Ar transport-

ZIŅAS ĪSUMĀ

Tautietim no Norvēģijas Hermanim Dzelzkalnam Siguldā no-svinēta 104. dzimšanas diena. Kopā ar dzīvesbiedri viņš Latvijā atgriezās pirms 16 gadiem. Možo jubilāru mājās sveica Siguldas novada domes vadība. Dzimis pirms abiem pasaules kariem, divreiz pārcietis bēgļu gaitas un iepazīs dīpišu nometnes Vācijā. Jubilāra darba gaitas un sabiedriskā rosība latviešu organizācijās saistīta ar Ameriku un Norvēģiju.

Gulbenes novada dome pilsētas kultūras centrā rīkoja labdarības vakaru „Baltum balts ir viss”, kas bija veltīts Litenes bērnu patversmei, kuŗā mājās rod bāreņi un bez vecāku gādības palikušie novada bērni. Tika saziēdoti 435,54 latī. Koncertu izkārtoja virsdiriģents Uldis Kokars.

Rundāles pili gada nogalē pulcējās Rundāles novada iedzīvotāji labdarības akcijas nobeiguma sarīkojumā „Sasildīsim sirdis”. Kopš 3. novembra iedzīvotāji bija aicināti palīdzēt ģimenēm, kas nonākušas grūtībās. Tika sarūpēti pārtikas produkti, apģērbi, mēbeles un citas sadzīvē noderīgas lietas. Sarīkojumā vāca ziedojumus 8 g.v. Justīnes ārstēšanai. Tika saziēdoti 188,86 latī, ko izlietos rehabilitācijai pēc operācijas. Pēc koncerta pirmizrādi piedzīvoja animācijas filma „Lielām mazām sirsniņām”.

Rēzeknes pilsētas domes Sociālais dienests 13. un 14. janvārī sadarbībā ar biedrību *Aglona – Fatīma* un Fondu *Triumph des Herzens* rīko labdarības akciju pilsētas trūcīgām ģimenēm ar bērniem. Domes mazajā zālē viņi varēs izvēlēties nepieciešamo apģērbu, apavus, rotaļlietas u.c.

Jūrmalas pilsētas dome ar 2014. gadu paredzējusi finansējumu bezmaksas ēdināšanai visiem pilsētā dzīvojošiem bērniem skolās un bērnudārzos. Kopš 2013. gada 1. septembra brīvpusdienas jau saņēma visi skolēni visās Jūrmalas skolās līdz 12. klasei neatkarīgi no deklarētās dzīvesvietas.

Daugavpili gada nogalē 14. bērnudārzam aprītēja 50. gadskārta. Pilsētas domes priekšsēža 1.vietnieks Jānis Dukšinskis par labu darbu bērnudārza darbiniekus apsveica ar domes Goda rakstiem. Bērnudārzs atklāts 1963. gadā, un tajā ir ūdens baseins, ziemas dārzs un muzejs, kur sakopota visas Daugavpils pirmsskolas izglītības vēsture.

Latvijas Nacionālie bruņotie spēki saņēmuši dāvinājumu no Norvēģijas - 134 *Scania* kravas automašīnas, astoņas *Scania* tehnikas evakuācijas mašīnas un 12 *Mercedes-Benz* sanitārās mašīnas. Tās ražotas pag. gs. 90. gados un ir darba kārtībā.

Latgales Kultūras centra izdevniecības vadītājs Jānis Elksnis savā 80. dzimšanas dienā laikraksta *Diena* un TV3 rīkotajā svinīgajā ceremonijā „Latvijas lepnums 2013” tika nominēts par „Novadnieku”. Viņa aizraušanos ar latgaliešu valodu, kultūrvēsturi, arhαιoloģiju un literatūras popularizēšanu ir novērtējis ikviens, kuŗš kaut reizi ielūkojies J. Elksņa izdotajā „Tāvu zemes kalendārs”, latgaliešu literārajā almanachā „Olūts” vai jebkuŗā citā Latgales Kultūras centra izdevniecības klajā laistajā grāmatā.

Viļānu pilsēta (215 km no Rīgas) ir pirmā Latvijā, kur atrodama Latam veltīta iela. Iela ir 370 metru gara, to ieskauj iedzīvotāju mazdārziņi. Viļānu dome cer, ka, līdz šim beznosaukuma ielu labiekārtojot, tā varētu kļūt vēl par vienu tūrisma objektu novadā.

Jēkabpils Tūrisma informācijas centrā ar 2.janvāri nopērkama suvenīrmonēta, kas veltīta 2014. gadam - Zirga gadam un vides objektam „Zirgs ar ratiem”, kas atrodas pilsētas vēsturiskajā tirgus laukumā. Monēta maksā 4,54 eiro.

Neparasti siltajā ziemā Skrīveros plaukst pūpoli, no zemes spraucas pavasara puķu asni.

Daudzses pagastā jau devīto gadu bērniem, kuŗi dzimuši laikā no iepriekšējiem līdz kārtējā gada Ziemsvētkiem, pašvaldība svinīgā sarīkojumā dāvināja sudraba karotītes. Deviņos gados karotīte pasniegta 77 bērniem.

Iecavas kultūras namā notika Edvartam Virzam veltīts sarīkojums, kuŗā apbalvoja vidusskolēnus - radošo darbu konkursa uzvarētājus. Sarīkojumu ievadīja E. Virzas mazmeita Anna Žigure, atceroties 1988. gada decembra nogali, kad kultūras nama zālē notika Latvijā pirmais dzejniekam veltītais sarīkojums. E. Virzas darbi padomju laikā bija pilnīgi aizliegti un viņa vārdā nosaukto ielu pārdēvēja par Kirova ielu.

Valles bibliotēka ar Kultūrkapitāla fonda atbalstu sekmīgi piedalījies Latvijas Bibliotēkāju biedrības un Latvijas Nacionālās bibliotēkas izsludinātajā projektu konkursā „Latviešu oriģinālliteratūra un autori bibliotēkās”. Vecumnieku novada bibliotēka no konkursa organizātoriem saņēma 73 vērtīgas grāmatas.

Jaunjelgavas novadā izsludināts metu konkurss Gotharda Frīdriha Stendera piemiņas zīmes izveidošanai. 2014. gada 27. augustā pieminēsim luterāņu teologa un apgaismotāja Vecā Stendera 300. dzimšanas dienu. Vecais Stenders ilgus gadus dzīvojis un kalpojis Sunākstē.

Alūksnes novada pašvaldībā nodibināts jauns apbalvojums – gada balva „Zelta bite”. Uz to varēs pretendēt vēlētas pašvaldības amatpersonas, kā arī pašvaldības vai to iestāžu darbinieki. Jaunais apbalvojums palīdzēsot novērtēt darbiniekus, kuŗi ne tikai izdara savu ikdienas darbu, bet tiešām strādā no sirds un dvēseles, padarot vairāk, nekā no viņiem tiek prasīts.

Jaunā gada pirmajās nedēļās Cēsīs uzsāks pilotprojektu, kuŗā par daudzdzīvokļu namu drošību rūpēsies paši iedzīvotāji. Viņi varēs pieņemt lēmumu par „kaimiņu sargiem” un novērot namu pagalmus, nepieciešamības reizē par iespējamu apdraudējumu zvanīt un ziņot policijai. Ideja par „kaimiņu sargiem” aizgūta pēc līdzīgiem paraugiem daudzviet pasaulē, tostarp arī Skandināvijas valstīs.

Īsziņas sagatavojušas Valija Berkina un Māra Linde

Ko lasītāji domā par avīzi *Brīvā Latvija*?

Aptaujas rezultāti, kritika, ieteikumi, vēlējumi

Aizvadītā gada nogalē *BL* publicējam aptaujas anketu un vienlaikus „aptauojām” savus lasītājus arī tīmekļa vidē. Atsaucās pussimt – precīzi, 51 lasītājs, kas sociologiem, viņu terminos runājot, protams, nebūtu reprezentatīva aptauja. Un tomēr par ikvienu atbildi – paldies! Ziemsvētku numurā jau publicējam interviju ar pašu publicējam interviju ar pašu pirmo respondentu – mākslas zinātnieci no Rīgas Ingridu Burāni, citējām arī Jāņa Rolava (Anglija), Astrīdas Līndes (Vācija/Latvija) un Teklas Bottler (Vācija) viedokļus. Šoreiz publicēsim raksturīgākās citu respondentu atbildes.

• Manā ieskatā *BL* ir rietosās trimdas dokuments. U, cik daudz kas jāmaina, lai „tiktu klāt” jaunajiem!

• Mainīt neko nevajag – turpiniet Latvijas un trimdas aktuālitāšu apskatu!

• Protams, vajadzīgas pārmaiņas, jo viss attīstās. Būtu priecīga, ja raksti nebūtu tik garī.

• Esmu pieradusi pie avīzes pašreizējā veida, nedomāju, ka

pārmaiņas būtu vajadzīgas.

• Laikraksts, šķiet, iestrēdzis vēsturē. Jātop drosmīgākiem un modernākiem.

• Lūdzu, neaizmirstiet trimduli! Pārmaiņas *BL* neietekmēs manīs norādīto abonementa uzteikumu.

• Vairāk jāstrādā, lai apmierinātu Latvijas lasītāju intereses.

• Mazāk ziņu par notikumiem Latvijā.

• Vairāk par jauno latviešu emigrāciju un viņu nākotnes plāniem!

• Derētu drusku humora un kāda tematiska karikatūra.

• Vairāk attēlu! Un labākā kvalitātē.

• Mazāk par Latvijas teātriem, vairāk par sekmīgiem cilvēkiem Latvijā un ārzemēs. Intervijas ir ļoti labas.

• Mani saista analitiskā žurnālistika, kuŗas *BL* diemžēl nav.

• Visvairāk patīk analitiskie raksti, viedokļi, grāmatu recenzijas.

Kādi raksti visvairāk saista mūsu lasītājus/respondentus?
Intervijas – 75%

Politiskie apskati – 70%

Kultūras ziņas – 70%

Raksti par mākslu – 20%

Ziņas par sarikojumiem – 43%

Respondentu vidējais vecums – 61. Jaunākajam atbildētājam ir 32, vecākajam – 92 gadi.

Aptaujas dalībnieku nodarbošanās – visvairāk mūsu respondentu ir pensionāri. Citas: apsardzes darbinieks, publiciste un lektore, universitātes mācītspēks, konsultants, celtnieks, uzņēmējs, tulkotājs/tulkotāja, ārsts, mūziķis, pašnodarbinātais, mājsaimniece/tulkotāja, fonda vadītājs, biznesa attīstības direktors, brīvkundze.

Deviņi respondenti raksta, ka *BL* lasa arī viņu bērni un mazbērni.

Un vēl – tikai pieci atbildētāji teic, ka viņiem nepatīk nosaukums *Brīvā Latvija*, gan nav paskaidrojuši, kāpēc.

Ļoti dažādas ir atbildes uz jautājumu, kopš kuŗa laika lasāt *BL*.

Apmēram puse atbild „kopš paša sākuma”, „kopš pirmā numura”, „kopš 60. gadiem”. Ir pulks atbilžu – „kopš 80. gadiem”, „kopš Latvijas neatkarības” un mazāks pulciņš to, kuŗus varētu dēvēt par jaunpienācējiem, proti, no 2006., 2008., 2009. un arī no 2012. gada. Ir arī šāda atbilde – „kopš nodibinājās ELA”.

Redakcijas un izdevēju karstākā vēlēšanās ir, lai šis pulciņš izaugtu par prāvu pulku. Paldies visiem, kas atrada laiku atsaukties, ieteikt, paslavēt un arī kritizēt. Tātad – esam dzīvi!

Solītās dāvanas – grāmatas no redakcijas saņems **Ingrīda Burāne, Lāsma Ģibiete, J. A. Piķelis, Lolita Kļaviņa, G. Martinsons**. Speciālvēlētā – *Brīvās Latvijas* kalendāru saņems respondents no tālās Amerikas – *Laguna Hills* Kalifornijā. Savukārt *Laika* kalendāru – mūsu **Inese Auziņa Smita**, kuŗa citīgi krāj visu, kas drukātā formā iznācis trimdā.

Red.

Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvijā

Cena - 1,15 eiro

par cm² ierāmējumā

Atlaides par reklāmas

publicēšanas biežumu:

Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.

Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, - 15 % no parastās cenas.

Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, - 20 % no parastās cenas.

PRIVĀTSLUDINĀJUMIEM:

● 0,60 eiro par 1 cm²

ierāmējumā.

SĒRU SLUDINĀJUMS:

● 50 eiro

Pasta adrese:

Ausekļa iela 14 - 2

Rīga, LV - 1010

Tālrunis + 371 67326761

Tālrunis +371 67326784

Darba laiks:

Pirmdien – 9-17

Otrdien – 9-17

Piektdien – 9-15

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.

Rietumeiropas latviešu laikraksts,

iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.

Izdevēji: *Brīvās Latvijas* izdevēju kopa (BLIK)

Redaktore: Ligita Kovtuna

Brīvā Latvija redakcija – Ausekļa iela 14-2,

Rīga, LV-1010 (Darba laiks P.O: 9-17, Pk.: 9-13)

Tālr. (redakcija) +371 67326761, +371 29439423,

Tālrunis: +371 67326784.

e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

Administrācija: Sarmīte Janovskis “Straumēni”,

Catthorpe Manor, Catthorpe, Leics.

LE17 6DF, England. Tālr. 0178823438, fakss

0178822441. Kārto visas sēru un citu sludinājumu maksas; pieņem rietumu abonementus,

izņemot Vācijas un Zviedrijas.

Pārstāvniecība Anglijā:

Dz.Purmale, 34 Brook Road, Leicester LE5 2HE.

Tālr. 01162431322, fakss 01162433312.

e-pasts: dzidra.purmale@talktalk.net

Abonementa maksa, sākot ar

2014. gada 1. janvāri:

Lielbritānijā: 6 mēnešiem GBP 67 jeb 80 eiro; 12

mēnešiem GBP 128 jeb 149 eiro. Samaksu ar čeku,

PO vai naudā (ierakstītā sūtījumā) sūtīt laikraksta

administrācijai (adrese sk. augšā), uz vārdu *Brīvā*

Latvija. Maksājot Lielbritānijā par Latvijas gada

abonementu 49 eiro

Zviedrijā: 6 mēneši SEK 700 jeb 80 eiro; 12 mē-

neši SEK 1300 jeb 149 eiro. NAUDAS PĀRVEDU-

MI: LETTERNAS RIKSFÖRBUND I SVERIGE/BRĪVĀ

LATVIJA (Wallingatan 34, 5 tr, S-111

24, Stockholm, Plusgiro 11 47 46 - 1). Tālr. : +46

8214425. Administrācija: Vija Freimane, e-pasts:

freimanis@yahoo.se, tālr. +46 8808815

Naudas pārvedumi Vācijā: 12 mēn. – 149 eiro;

6 mēn. – 80 eiro; BL konts Lettische Gemeinschaft,

Salzmannstr. 152, 48159 Münster. Postbank

Hamburg, BLZ 200 100 20, konts 271 751 204.

Adrese abonēšanas jautājumiem: Ivars Vētra,

Mittelstr. 3, D-35415 Pohlheim, tālr. +49 6004

2801, e-pasts: ivetra@web.de. Cita informācija

Nils Ebdens, Lettische Gemeinschaft in Deutsch-

land e. V., Frankfurter Str. 54, D-35440 Linden,

tālr. +49 6403 940933, e-pasts: info@lk-v.de

Citās Eiropas zemēs: 6 mēnešiem 80 eiro;

12 mēnešiem 149 eiro. Naudas pārvedumi ar čeku

uz *Brīvā Latvija* (adrese kā augšā).

ASV un pārējās pasaules valstīs 6 mēnešiem

USD 110,-; 12 mēnešiem USD 205,-.

Latvijā: 6 mēnešiem Ls 20 (28 eiro), 12 mē-

nešiem Ls 34 (49 eiro).

Digitālā avīze - 49 eiro 12 mēnešiem

Latviešu organizāciju un privātie sludinājumi

maksā GBP 3 par 10 mm augstu vienslejiņā platu-

mā aizņemtu telpu. Sēru sludinājumi (10,6 cm x

7 cm) GBP 45. Zviedrijā – SEK 500.

Komerālie sludinājumi €6 par 1 slejas cm.

Atlaides atkārtotām reklāmām.

Ar autora vārdu, inīcijām vai segvārdu parak-

stītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī

redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem

nepieciēšama iepriekšēja vienošanās. Par publi-

kācijas minēto faktu precizitāti atbild autors.

BRĪVĀ LATVIJA

Latvian Weekly Newspaper

published by the Latvian Publishers Association,

Ausekļa iela 14-2, Rīga, LV-1010, Latvia.

Iespiests: SLA EVEKO, Rīgā

Sirsniņš paldies visiem radiem un draugiem par Ziemsvētku apsveikuma kartītēm.

*Lai apstājas stundas uz mirkli,
Lai apstājas steidzošais laiks,
Un, aizmirstot rūpes un bēdas,
Lai šodien ir priecīgs Jums vaigs!*

Erna un Alberts Baloži

ZIEDOJUMI LAIKRAKSTAM –

2013. gada decembra otrā pusē

A. Ozoliņš, Lesterā; **A. Sermuliņš**, Bristolē; **R. Rumba**, Keiteramā; **B/L kalendāri Ziemassvētku tirdziņā**; **T. Liepa**, Oldburijā; **J. Bricis**, Lutonā; **R. Broks**, Stafordšīrā; **Ā. Šilis** “Straumēnos”; **B. Kātiņa**, Čēšīrā; **G. Putce**, Līdsā; **P. un P. Gribusts**, Birminghamā; **K. Raubiškis**, Hayes; **J. Briežkalns**, Tyne-and-Wear.

Kopā - £ 379.-

Brīvās Latvijas izdevēji, redaktore un administratore izsaka visiem ziedotājiem sirsnīgu pateicību par atbalstu mūsu laikrakstam.

BRĪVĀ LATVIJA

APVIENOTĀ LONDONĀJ AVĪZE UN LATVIJA

**ESAM PIEEJAMI GAN DRUKĀTĀ,
GAN DIGITĀLĀ VERSIJĀ**

DIGITĀLĀS VERSIJAS GADA ABONEMENTA MAKSA - 49 EIRO

Ja vēlaties saņemt jaunākās ziņas, lūdzu, sūtiet vārdu un uzvārdu uz **info@brivalatvija.lv**

Ziemsvētku gaismā

*Caur debess gaismas pieskārienu
To brīnumu lai atrod gars,
No kuŗa ne vien Ziemassvētkiem,
Bet gadam dārgakmeņu svars!*

Liels paldies visiem, kas darījuši labu Latvijas grūtdieniem!

DV CV pārstāv ības Latvijā darbinieki

SĒRAS

Mūžībā aizgājis

VALDEMĀRS RULLIS

Dzimis Latvijā 1919. gada 10. janvārī,
miris Anglijā 2013. gada 13. decembrī

Atmiņā paturēs
“Straumēnu” saime

Aizsaulē aizsaukts
Notinghamas DVF nodaļas biedrs un
vairākkārtējais valdes priekšsēdis

DOMENIKS ČUDARS

Dzimis 1924. gada 19. augustā Vilānu pag., Rēzeknes apriņķī,
miris 2013. gada 20. decembrī „Mūsmāja”, Anglijā

Viņu sērās piemin un atmiņā paturēs
Notinghamas nodaļas saime

SPORTS SPORTS SPORTS

Martins Dukurs: „Primārais ir olimpiskās spēles”

Aizvadītais gads pasaules labākajam skeletonistam Martinam Dukuram bijis interesants un emocijām pārpilns, bet pašlaik viņš visu uzmanību pievērš sekmīgam startam Soču Olimpiskajās spēlēs.

Soču bobsleja un skeletona trase

Dukurs jau trešo reizi karjērā nosaukts par Latvijas gada labāko sportistu. Kopš 2010. gada viņš kļuvis par četrcārtēju Pasaules kausa ieguvēju, divkārtēju pasaules un četrcārtēju Eiropas čempionu, kā arī par Vankuveras Olimpiādas sudraba medaļnieku.

„Pagājušais gads man sportā bija veiksmīgs. Protams, bija arī sāpīgi momenti, no kuņģiem daudz mācījos un izdarīju secinājumus. Līdz ar to var teikt, ka aizvadīts interesants un emocijām pārpilns gads. Vairāk pirms sezonas pašam likās, ka jānobrauc tikai viens posms un tālāk viss noritēs pats no sevis, tomēr tā nav - katras sacensības sākas no nulles. Akcents gan fiziskajā ziņā, gan braukšanas formā tiek likts uz sezonas atbildīgākajām sacensībām. Manos plānos ir startēt visos Pasaules kausa izcīņas posmos, bet, ja būs kas testējams, labāk ziedošu kādu posmu. Primārais ir olimpiskās spēles, bet Pasaules kauss nepieciešamības gadījumā var tikt upurēts,” atzīst sportists.

Pēc Leikpleisidas posma, kur Martins ierindojās sev neierastā astotajā vietā, parādījās daudz runu par divainajām nesakrītībām laika mērīšanā, kad Dukuram pēc pirmā brauciena tika fiksēti divi finiša laiki. Dukurs atceras: „Pirmoreiz sacensību vēsturē uz tablo parādījās divi rezultāti. Mēs bez jebkādas agresijas tiesnešiem lūdzām situāciju izvērtēt un sniegt mums īsto, pareizo rezultātu. Viņi

to izdarīja. Vairāk pats biju visā pārāk dziļi iekšā un izsītu sevi no ritma. Pozitīvais ir fakts, ka iegūta jauna mācība, - tas ir treneru darbs, un man nav jāiesaistās. Uz emociju pamata tiešām apsvēru iespēju Leikpleisidas posmā nestartēt otrajā braucienā. Noteikti nebūtu brauktu, ja būtu slēdziens, ka kaut kas nav kārtībā ar rezultātiem, bet man nebija nekādu pierādījumu, tāpēc vajadzēja savākties un sacensības pabeigt. Nācās paļauties uz žūrijas lēmumu.”

***

Brāļi Dukuri triūmfē Vinterbergā

Brāļi Martins un Tomass Dukuri izcīnīja dubultuzvaru šāgada pirmajā Pasaules kausa izcīņas posmā Vinterbergas trasē.

Martins (pa kr.) un Tomass Dukuri

Martins bija pārliecinoši ātrākais abos braucienos, summā par 1,19 sekundēm apsteidzot Tomasu. Pēc pirmā brauciena Martins bija pirmais, bet Tomass - trešais. Pēc lieliski veiktā otrā brauciena Tomass pacēlās uz otro vietu, bet Martinam izdevās saglabāt līderpozīciju.

Amerikānis Metju Antuāns, kas bija ieņēmis otro vietu pēc pirmā brauciena, otrajā bija lēnāks gan par Tomasu, gan krievu Aleksandru Tretjakovu. Amerikānis palika ceturtais, bet Tretjakovs šai posmā kāpa uz goda pjedestāla trešā pakāpiena. Tretjakovs abos braucienos sasniedza trases ieskrējiena rekordus, taču tas viņam neļāva apsteigt brāļus. Summā viņš Tomasam zaudēja 0,34, bet Martinam - 1,53 sekundes.

Pasaules kausa izcīņas kopvērtējumā Tretjakovs spēja saglabāt līderpozīciju (845 punkti), bet Martins Dukurs viņam zaudē tagad tikai 25 punktus. Trešais ar 785 punktiem ir Antuāns, bet Tomass Dukurs ar 778 punktiem ir ceturtais vietā.

Skeletoniste **Lelde Priedulēna** Vinterbergā, Vācijā, Pasaules kausa izcīņas sacensībās ieņēma 15. vietu un sasniedza savu sezonā labāko rezultātu. Iepriekšējās ceturks sacīkstēs Priedulēnai ne reizi nebija izdevies pakāpties augstāk par 17.vietu.

***

Brāļi Šici pirmoreiz piecniekā

Brāļu Andra un Juŗa Šicu divnieka ekipāža Kēnigszē trasē, Vācijā, izcīnīja piekto vietu Pasaules kausa izcīņas posmā kamanīņu sportā, sasniedzot labāko rezultātu sezonā. Otrs Latvijas duets Oskars Gudramovičs/Pēteris Kalniņš pēc otrā brauciena piedzīvotā kritiena palika bez ieskaitīta rezultāta. Pirmajā braucienā Šici ierindojās astotajā vietā, savukārt Gudramovičs/Kalniņš finišēja 12. pozīcijā. Otrā braucienā Šici sasniedza trešo labāko rezultātu, kas uzlaboja viņu pozīcijas kopvērtējumā. Iepriekš Pasaules kausa izcīņas posmos Šicu labākais rezultāts bija novembra beigās citā Vācijas trasē Vinterbergā iegūtā sestā vieta. Gudramovičs/Kalniņš otrajā braucienā finišu gan sasniedza, taču pirms mērķa līnijas sasniedzšanas atstūmās no ledus ar rokām, - tas pēc noteikumiem nav atļauts, tāpēc pie ieskaitīta rezultāta viņi netika.

Dāmu sacensībās, kur Eliza Tīrums startam nekvalificējās, uzvarēja vāciete Natālija Geizenbergere.

***

Rastorgujevs virzās uz augšu

Pasaules kausa izcīņas posmā biatlonā atkal sekmīgi startēja **Andrejs Rastorgujevs**. Vācijā, Oberhofas trasē, sprintā viņš ierindojās 28. vietā, kvalificējoties iedzīšanas braucienam. Citi Latvijas biatlonisti ierindojās zemās vietās - Edgars Piksons 65., Rolands Pužulis - 91. pozīcijā (startēja 95 biatlonisti).

Andrejs Rastorgujevs

12,5 km iedzīšanas braucienā Andrejs startēja no sprintā ieņemtās 28. pozīcijas. Pēc pirmās šaušanas viņš bija 15. vietā, bet augstā precizitāte otrajā šaušanā viņam deva devīto vietu. Arī ātrā slēpošana ceļā uz trešo šaušanu Latvijas vadošajam biatlonistam ļāva pakāpties jau uz piekto vietu, bet pēc šaušanas viņš bija ceturtais. Arī ceturtajā šaušanā Rastorgujevs noguldīja visus mērķus, izcīnot ļoti stabilu **ceturto** vietu. Skaitot tikai iedzīšanas laiku, Rastorgujevs sasniedza pārliecinoši labāko rezultātu starp visiem sportistiem, par 23 sekundēm apsteidzot norvēģi Svendsenu, bet slēpošanā viņš bija trešais ātrākais.

Pasaules kausa izcīņas kopvērtējumā Rastorgujevs ar 121 punktu ir 29. vietā.

***

Bobslejs

Pasaules kausa izcīņas ceturtajā posmā bobslejā Vinterbergas trasē, Vācijā, Oskars Ķibermanis un Vairis Leiboms izcīnīja astoto vietu. Oskars Melbārdis/Daumants Dreiškens pēc pirmajiem braucieniem bija 13. vietā, no līdera atpaliekot 0,74 sekundes, bet divu braucienā summā pakāpās uz desmito pozīciju. Oskara Melbārža četrinieks sasniedza jaunu starta rekordu, bet divu braucienā summā ieņēma sesto vietu. Otrā Latvijas pilota Oskara Ķibermaņa četrinieks divu braucienā summā ierindojās 14. vietā.

Otrās dienas sacensībās mūsu četrinieki palika aiz pirmā desmitnieka. Oskara Ķibermaņa četrinieks ieņēma 12. vietu, Oskara Melbārža ekipāža pirmajā braucienā krita un nekvalificējās otrajam braucienam.

***

Kamaniņas

Pasaules kausa izcīņas posmā kamanīņu sportā Kēnigszē trasē, Vācijā, no Latvijas sportistiem vislabāko rezultātu sasniedza **Inārs Kivleniņš**, iegūstot 11. vietu. Kristaps Mauriņš otrajā braucienā nokrita, bet Mārtiņš Rubenis startam nebija kvalificējies.

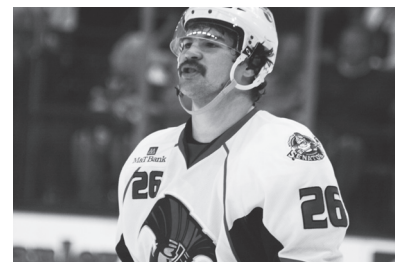
Divnieku ekipāža **Andris Šics un Juris Šics**, aizvadot sekmīgu otro braucienā, izcīnīja piekto vietu. Pēc pirmā brauciena Šici atradās astotajā vietā, tomēr otrajā nobraucienā viņi sasniedza trešo labāko rezultātu, kas summā deva kāpumu par trim pozīcijām un ļāva sasniegt labāko rezultātu šosezon.

Posma sacensību izskaņā **Eliza Tīrums, Inārs Kivleniņš un Andra Šica/Jura Šica** divnieka ekipāža nodrošināja Latvijai sesto vietu stafetē. Uzvarētājiem vāciešiem Latvijas vienība zaudēja 2,541 sekundi.

***

Daugaviņš palīdz izcīnīt Špenglera kausu

Latvijas hokeja izlases uzbrucējs Kaspars Daugaviņš kopā ar Ženēvas *Servette* vienību kļuvis par šāgada Špenglera kausa ieguvēju, un tieši Daugaviņa gūtie vārti bija nozīmīgi. *Servette* Špenglera kausa izcīņas finālspēlē ar 5:3 (2:0, 2:1, 1:2) pārspēja Maskavas CSKA vienību, kurā jau bija uzvarējis grupas turnīrā, un arī finālā rezultātīvs bija Latvijas izlases uzbrucējs.

Kaspars Daugaviņš

Ceļā uz Špenglera kausu *Servette* pirmajā spēlē uzvarēja Ročesteras *Americans*, pēcspēles metienos - Maskavas CSKA, pusfinālā - Kanadas komandu.

Kaspars Daugaviņš iekļauts arī šā turnīra simboliskajā izlasē kā labākais kreisais uzbrucējs.

P. Karlsons

PAZIŅOJUMI

LATVIJA

Rīgas evaņģēliskās draudzes turpmākie dievkalpojumi 12. janvārī, 9. februārī un 9. martā plkst. 16.

ANGLIJA

DVF Lesteras nodaļas biedru pilnsapulce 16.februārī Igaunū namā, 366 Fosse Road North, Leicester, LE3 5RS plkst. 14.

Draudzīgais Aicinājums

DVF Lesteras nodaļa aicina 8. februārī plkst. 15 Igaunū namā, 366 Fosse Road North, Leicester, LE3 5RS, Ineses Auziņas-Smith referāts "Latvieši Lielbritānijā". Turpinājumā saviesīgs vakars ar latviešiem no Peterborough. Tējas, kafijas galds.

DVF Koventrijas nodaļas val-

de 2014. gada 12. janvārī plkst. 15 Mūsmājās sasauca gadskārtējo nodaļas pilnsapulci. Biedri aicināti ierasties kuplā skaitā. Nodaļas valde.

***

Grupā **INSTRUMENTI** koncerti Lielbritānijā:

Londonā, Hoxton Square Bars and Kitchen, 2-4 Hoxton Square, London N1 6NU, **29. janvārī** no 20 - 23 vakarā.

Bostonā, Blackfriars Theatre and Arts Centre, Spain Lane, Boston PE21 6HP, **30 janvārī** plkst. 19.30. Ieejas maksa £ 10. Tālr.: 01205 363108.

***

DIEVKALPOJUMI VIDUSANGLIJAS DRAUDZĒ, māc. V.Vāvere

„Straumēnos”, Catthorpe Manor, Lilbourne Road, Catthor-

pe, Lutterworth, Leicestershire, LE17 6DE, svētdien, **19. janvārī**, plkst. 10 dievkalpojums.

Apvienotā Londonas latviešu ev. lut. un Miera draudze, māc. E. Zikmane

Londonā, Zviedru baznīcā, W1H 4AG, svētdien, **12. janvārī**, plkst. 14 Epifānijas laika dievkalpojums ar dievgaldu - Mūsu Kunga kristības. Svētdien, **26. janvārī**, plkst. 14 Epifānijas laika dievkalpojums.

LĪDSAS DRAUDZE, māc. G. Putce

Līdās, 9 Alma Rd., LS6 2AH, Sv. Lūkas baznīcā, svētdien, **19. janvārī**, plkst. 14 dievkalpojums, ievadot Jauno gadu.

MANČESTERAS DRAUDZĒ, māc. G. Putce

Mančesterā, Stretford, M32 8FE, Martin-Luther-Kirche, 9 Park Road, svētdien, **2. februārī**, plkst.13.30 dievkalpojums ar dievgaldu.

Voringtonā, WAI IXG, Market Gate, Holy Trinity Church, svētdien, **26. janvārī**, plkst. 20, dievkalpojums ar dievgaldu.

ZIEMEĻANGLIJAS-BRADFORDAS DRAUDZĒ, māc. G. Putce

Bradfordā, 29 Great Horton Rd., BD7 1AA, Vācu baznīcā, svētdien, **19. janvārī**, plkst. 10.30 dievkalpojums, ievadot Jauno gadu.

VĀCIJĀ DIEVKALPOJUMI
Bekhofas latv. baznīcā (Am Beckhof 44), **19. janvārī** plkst.

14.30 dievkalpojums. Kalpo diak. L. Urdze. Pēc dievkalpojuma kafijas galds draudzes namā.

Oldenburgā, Ohmstedes baznīcas draudzes namā, Butjadinger Str. 59, **26. janvārī** plkst. 11 dievkalpojums. Kalpo diak. L. Urdze, pie ērģelēm Dr. A. Rosenbergs. Pēc dievkalpojuma kafijas galds.

Eslingenā, Dienvidus baznīcā, Suedkirche, Spitalsteige 3, svētdien, **12. janvārī**, plkst. 15 paredzēts Jaungada dievkalpojums ar dievgaldu. Archib. Elmārs E. Rozītis. Sekos draudzes vakars ar kafijas galdu.

Memmingenā, Kristus baznīcā, Albert Schweizer Str. 19, svētdien, **19. janvārī**, plkst. 11.15 būs Jaungada dievkalpojums. Archib. Elmārs E. Rozītis. Sekos kafijas galds draudzes namā.